

DOMOVINA

Upravništvo »Domovine« v Ljubljani — Knafljeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knafljeva ulica št. 5/II,
telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 din, polletno 18 din,
celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno
12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar.
Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Na gojitev grozdja za uživanje premalo mislimo

Vinogradništvo je pomembna kmetijska panoga v Sloveniji. Od nje je odvisen obstanek lepega dela prebivalstva, zato je potrebno, da ji z odločevalnih mest posvečajo zadostno pozornost, zlasti kar se tiče obnove. Po naših vinogradih so namreč trte že po večini ostarele in izžrpane.

Kakor navaja kmetijski referent g. Flego v svoji razpravi, je med 50.000 hektari vinogradov v naši banovini obnovljenih v zadnjih letih okrog 5000 hektarov. Zadnja leta so posadili vinogradniki po polčetrtilijon trt na leto, a potrebnih je za obnovo še 150 milijonov trt. Če bi hoteli obnoviti vse vinograde vsaj v 25 letih, bi potrebovali na leto okrog šest milijonov žlahtnih trt, da bi z njimi posadili po 800 hektarov vinogradniške zemlje. Obnova enega hektara terja okrog 20.000 dinarjev stroškov, k čemur se prišteje še okrog 14.000 dinarjev za triletno vzdrževanje vinograda, dokler trta ne začne roditi. Po tem računu bi torej obnova vseh še neobnovljenih vinogradov v izmeri 20.000 hektarov terjala okrog 680 milijonov dinarjev. Če vzamemo, da bi vinograde obnavljali 30 let, bi znašali stroški na leto 22 in pol milijona dinarjev.

To je hudo breme. Zato se samo po sebi razume, da se mora takšno delo vršiti smotno po predpisanem načrtu in pod vodstvom oblastev, odnosno oblastvenih strokovnjakov. Trsnice bi morale dobavljati le zanesljivo dobre trte.

Ministrstvo za kmetijstvo ni doslej storilo za obnovo skoro ničesar. Prejšnja oblastna odbora, ljubljanski in mariborski, in zdajšnja banska uprava so si zlasti prizadevali zatreti šmarnico, kar je gotovo pohvalno. Pomemben ukrep je tudi določitev trsnega izbora za dravsko banovino. Važno je dalje, da so določeni vinarski okoliši, ki naj goje svoje vrste trt.

Za vse je treba načrtnega dela, da se bo obnova izvršila v redu. Posebno na trsnice, zasebne in banovinske, je treba paziti. Vinogradniki tudi menijo, da bi bil potreben, ker bi stalo letno obnavljanje vinogradov kakor rečeno 22 in pol milijona dinarjev, poseben sklad, ki naj bi ga ustanovila banska uprava. Ta naj bi v svojih trsnicah tudi povečala vzgojo žlahtnih trt ter skrbela za to, da bi se vinarski okoliši strogo držali predpisanega trsnega izbora.

Če se vse to izvede, bo lažje dobiti kupce tudi izven dravske banovine, da se ne bo popilo vse vino doma v Sloveniji, kar gotovo ni v korist ljudskega zdravja. Razen tega naj se ne obnavljajo vinogradi tam, kjer ni zemlja primerna za trto. Paziti bi bilo treba strože tudi na šmarnico, ki je pravicata slovenska nesreča.

Pa še na eno reč pri nas malo mislijo, to je na *namizne vrste grozdja*. Vzemimo samo biser iz Čabe, ki dozori ob koncu julija, odnosno v začetku avgusta. Lepe dohodke lahko ta trta prinaša vinogradnikom zlasti zaradi tega, ker dozori prav sredi letovišćarske sezone. Namesto, da letoviščarji uživajo tuje grozdje, bi lahko domače. Mislimo, da bi lahko vinogradniki imeli majhne dele svojih vinogradov posajene s to ali drugimi zgodnimi namiznimi trtami, ki si cicer za vino niso primerne. Razume se, da ne bi smeli kar ogromnega zemljišča posaditi s takimi trtami, ki po vrhu vsega terjajo tudi skrbno nego, ker bi potem spet ne vedeli kam z grozdom. Za vse to je nujno oblastveno smotno nadzorstvo. Slovenija je ubožna dežela in zato je pri nas potrebno mnogo več smotnosti in podrobnega dela in poznavanja, da bi lahko vsak naš človek živel na domači grudi brez Amerike in drugih obljubljenih dežel.

edinstvo, proti razredni borbi, izboljšanje socialne zakonodaje, za skrajšanje 48-urnega delovnega tedna.

V nedeljo dopoldne je Narodno strokovna zveza priredila veliko zborovanje v Davlavski zbornici. Shoda so se udeležili številni odposlanci zveze iz vseh krajev Slovenije in predstavniki številnih narodnih in prosvetnih društev. Zbor je začel predsednik Rudolf Juvan. Izredne počastitve so bili spet deležni zastopniki delavstva iz Češkoslovaške. Predsednik je orisal delo ustanoviteljev in članov od časa, ko se je začel med delavstvom zbujaati narodni čut do osvobojenja našega naroda izpod tujega jarma.

Veliko pozornost je zbudil govor člana češkoslovaškega odposlanstva Karla Šerbo, ki je govoril v imenu 380.000 organiziranih delavcev, uradnikov in nameščencev v Češkoslovaški. Poudaril je, da bodo Čehoslovaki vse storili za ohranitev miru. Če bo pa miroljubno prizadevanje ostalo zaman, bo republiko branil do zadnje kaplje krvi ves češkoslovaški narod. Češkoslovaški narod je odločen, da brani sleherno ped svojo zemljo in je pripravljen žrtvovati vse za svojo svobodo.

Številni odlični zastopniki naše javnosti so čestitali zborovalcem, tako podžupan dr. Vladimir Ravnihar v imenu mestne občine ljubljanske. Pozdravna pisma so poslali podstarešina Sokola kraljevine Jugoslavije g. Engelbert Gangl, senator g. dr. Kramer, narodni poslanec g. Pleskovič, bivši mariborski župan g. dr. Lipold, predsednik Obrtniškega društva g. Josip Rebek in številni drugi.

V svojem obširnem poročilu je nato podpredsednik Narodne strokovne zveze dr. Joža Bohinjec po poklonitvi mlademuhu kralju Petru II. obrazložil osnove gibanja narodnega delavstva in utemeljeval potrebo po preosnovi naše socialne zakonodaje. Naglašal je demokracijo. V zvezi s položajem Češkoslovaške je izvajal, da bi oslabiltev bratske države pomenila oslabitev slovenskega gospodarstva in slovanske politične moči. Z viharnim navdušenjem je zbor sprejel še poročilo tajnika češke delavske organizacije g. Votického, ki je poudaril, da bodo narodni delavci vedno nositelji demokracije, enakosti, socialne pravičnosti in svobode.

Po slavnosti so zborovalci odkorakali pred spomenik kralja Petra I. Osvoboditelja na Mestnem trgu, kjer so položili vence v imenu našega in češkoslovaškega delavstva. V ponedeljek so odposlanci odpotovali na Gorenjsko, da si v skupinah ogledajo Bled, Martuljek in Jesenice.

Narodna strokovna zveza je slavila 30 letnico

Narodna strokovna zveza v Ljubljani je lepo proslavila 30 letnico obstoja. Naše narodno delavstvo se je začelo najprej gibati pred vojno v Trstu in iz tega gibanja je nastala pred 30 leti narodna delavska organizacija, o čemer smo že poročali. Na slavnostnem zboru odposlancev Narodne strokovne zveze iz vse Slovenije v soboto je predsednik g. Rudolf Juvan pred odličnimi predstavniki naše javnosti očrtal težave, s katerimi se je narodno delavstvo borilo v zadnjih treh desetletjih. Posebno pristranih pozdravov so bili deležni člani odposlanstva Češke delavske zveze s tajnikom g. Votickim na čelu, ki je prinesel našemu narodnemu delavstvu čestitke bratskega delavstva iz Češkoslovaške.

Po podanih poročilih je bil pri volitvah za predsednika Narodne strokovne zveze vnovič izvoljen ustanovitelj zveze g. Rudolf Juvan. Z viharnim odobravanjem so zborovalci sprejeli obširno resolucijo, s kate-

ro je odposlanski zbor izrekel svoje mnenje k vsem važnejšim vprašanjem našega javnega življenja: za demokracijo, svobodo govora in zborovanja, državno in narodno

Nestrpno ponujanje hmelja škoduje cenam

Hmeljska kupčija v Savinjski dolini se počasi razvija po cenah, ki so kljub dvigu cen v tujini še neizpremenjene, ker menda hmeljarji preveč silijo kupcem svoj pičli pridelek, ki je po vrhu še razmerno zelen, kakršnega blaga v tujini zelo primanjkuje. Umestno bi bilo, da strokovna organizacija zavre takšno nesmiselno ponujanje, ki samo brez potrebe pritiska na cene.

Kakor javljajo iz Zateca v Češkoslovaški,

bo mnogo nasadov zaradi neugodnega vremena ostalo neobranih. Trgovina s hmeljem se je pričela živahneje razvijati zlasti v zadnjih dneh, vendar v primeri s prejšnjimi leti še zaostaja, ker se je letošnja letina zakasnila. O višini pridelka doslej še ni mogoče popoln pregled. Povpraševanje je predvsem za gladko zeleno blago. Ta hmelj je v predzadnjem tednu dosegel ceno 1000 češkoslovaških kron, pozneje pa se je plačeval povsod

po 1050 češkoslovaških kron za 50 kg. Za blago srednje kakovosti je manj zanimanja. Domače pivovarne še malo kupujejo, vendar se čeni, da je letošnja potreba pivovarn znatno večja kakor lani. V splošnem se cene gibljejo med 800 in 1050 češkoslovaškimi kropanji za 50 kg. Iz roudniškega okraja v Češkoslovaški pa se glasi poročilo, da bo letina na 20 do 30 odstotkov manjša.

Iz Nürnberga v Nemčiji javljajo, da je peniko blago zavaljo slabega vremena zelo drago. Lepega zelenega blaga je le malo. Potreba nemških pivovarn bo z domačim pridelkom z lahkoto krita. Okvirne prodajne

cene za letošnji pridelok so med 170 do 300 mark za 50 kg (kakor lani). Ocenjen je letošnji nemški pridelok na 230.000 do 247.000 starih stotov po 50 kg. Kupčija se počasi razvija, ker se blago še obira.

Gotovo je počasni razvoj trgovine zavaljo že neobranega blaga v Nemčiji vzrok počasnemu razvoju kupčije tudi v Savinjski dolini, kjer je že ves pridelok pod streho. Naši hmeljarji naj se ne plašijo in ne ponujajo tako nestrano svojega blaga, ker je jasno, da kavec blaga, ki mu ga vsiljuješ ne bo dobro plačal.

češ da so nečinkoviti in tudi nečloveški. Družba nima pravice jemati poedincem možnosti izživljati se, kolikor to nikomur ne škoduje. Z zakonom pa za družbo ne nastane škoda. Nasprotno, celo naravnije je, da sklene slaboumna žena zakonsko zvezo. S tem se razvija v mejah svojih možnosti. Naravno je to in bolj zdravo, kakor če je osamljena, samo otroka ne sme imeti. To je treba preprečiti. Ker so vsa navodila, pametni nasveti, zaščitna sredstva in drugi dosedanja pripomočki odpovedali prav tu bolj kakor kjerkoli, ne preostaja nič drugega kakor seči po sterilizaciji slaboumnih. Ameriška zdravniška predlagata, naj bi bil označen za slaboumne vsak, kdor ne dobi pri več medsebojno neodvisnih javnih preizkušnjah razumnosti nad 70 točk. Po sterilizaciji bi tudi ne bilo treba seči, dokler se ženska ne omoči. Stopnja razumnosti bi bilo treba samo zapisati v matrike, da bi jo imeli pri rokah župniki ali občinski uradniki v trenutku, ko bi dobili prošnjo glede zakonske zveze. Potem bi imel matrični urad dolžnost objaviti stopnjo razumnosti kot zakonsko oviro. Če bi se hotelo tako duševno manjvredno dekle kljub temu omočiti, bi se moralo dati sterilizirati.

Otroci manj vrednih mater so prav tako manj vredni

Vzlic vsem slabim izkušnjam s sterilizacijskim zakonom v Nemčiji se pojavljajo tudi v drugih državah predlogi, naj bi se uvedla sterilizacija, to je onemogobnje plodnosti. Tak predlog sta sprožila tudi zdravnik za duševne bolezni Ziegler in Sheldon na zboru Ameriškega zdravniškega združenja v San Franciscu. Predlaga sta, naj bi se uvedla prisilna sterilizacija vseh slaboumnih deklet, ki se hočejo omočiti. Svoj predlog sta utemeljila takole:

Ce se tu pa tam poroči dekle izpod 14 let, sledi to splošno zanimanje in ostro obsodbo, nihče se pa ne spotakne ob primer, ko se omoči dozdevno odraslo dekle, ki je pa duševno zaostalo. A vendar so taki primeri družbi nevarnejši kakor redki primeri, ne se omoči telesno nedorasla, duševno pa zdrava dekleta. Otroci duševno zaostalih mater so podvrženi boleznim in hitro umirajo, če pa ostanejo živi, so spet samo duševno zaostali in manjvredni ljudje. Izjeme so le redke. Po praksi obeh zdravnikov je skoro tretjina vsega prebivalstva manjvredna. V neki veliki javni bolnišnici sta skozi štiri mesece nadzorovala vse neomočene bolnice, ki so se bile priglasile k zdravljenju, in ugotovila sta, da je bila četrtina neomočenih duševno manjvredna. Približno do enakih zaključkov sta prišla, ko sta preučevala umrljivost otrok v družinah s slaboumnimi ženami.

Ce pomislimo, da najlaže zanosijo prav slaboumne ženske, se nam že v jasnejši luči

pokaže potreba po zakonu o sterilizaciji, sta zatrjevala omenjena zdravnik.

Ameriška strokovnjaka odklanjata prejšnje poskuse o osamitvi slaboumnih ljudi,

Bedno življenje upokojujencev tobačne tvornice

»Slovenski Narod« objavlja pogovor s staroupokojujencem tobačne tvornice. Med drugim je dejal staroupokojujenec, ki je dopisnik na letel manj v gozdu, tole:

»Staroupokojujenec tobačne tovarne sem, že 78 let star. Kuriva si ne morem kupiti, pa hodim nabirat suhljad. Tako je pač, da sem večkrat lačen kakor sit. Vidite, takole sem pa oblečen. To je moja edina obleka in čevlji mi tudi že odpovedujejo pokorščino.«

Na vprašanje, ali so staroupokojujenci dobili letos kaj povška, je dejal stari mož:

»Seveda smo dobili. Kajne, zdaj bi morali biti zadovoljni? Naša odposlanstva so nas tolažila, da so jim gospodje obljubili primeren povšek za naše skromno preživljanje. No, dobili smo. Tisti, ki imajo le po pet in 10 let službe, so dobili nekaj dinarjev več povška kakor mi s 35 in celo 50 službenimi leti, a nihče ni dobil nič 100 din. Med tem je pa še pritisnila draginja. Ne morem si

razložiti, zakaj moramo prav mi tako trpeti. Marsikateri potepuh in delomrznež prejema podpore, da živi mnogo bolje kakor mi staroupokojujenci. Vsek nam očita to nesročno pokojnino, nihče pa noče vedeti, kako stradamo. Ne morete si misliti, kako človeka boli, ko vidi in čita, kako se ljudje, ki niso skoro nikdar ničesar delali, vozijo na počitnice in zdraviti v zdravilišča in letovišča, kako nekateri veseljajo, razmetavajo denar in jih skrbi samo, da bi se preveč ne zredili, med tem pa mi, ki smo vse življenje delali v prid države po 10 in 11 ur na dan (jaz sem delal od svojega 16. do 63. leta) pogosto nimamo niti suhega kruha.«

Sodimo: če že ne usmiljenje, bi moral vsaj nekaj narodni ponos ali nekaka narodna čast pripraviti odločevalne činilje do tega, da se tem in tudi drugim staroupokojujencem omogoči človeka vredno življenje.

VAŠKI APOSTOL

PO L. GANGHOFERJU PRIREDIL R. R.

Tako je postal švakratna siročka, toda stokal ni. Ni mogel je razumeti, kaj se pravi umreti, in tudi ni čoumel, da je smrt nekaj hujšega kakor življenje.

Potem so občinski očetje sklenili, da ga bo občina dalje redila in da bo romal od hiše do hiše. Izrečali so šest kmetov, ki so mu potem morali dajati hrano in premočile, vsak dan eden. V nedeljo je smel jesti pri Katri v župnišču, — in vsak teden se je tega častnega dneva bal. Njegov praznik je bil vsako sredo pri Gozdnikovih in pri Janezu. Kajti Gozdnica je imela roko, ki je dajala rada in brez očitkov, in Janez se je znal tako od srca smejeti, — to pa je bila umetnost, ki se je Peter pri Jagrovki ni nikoli naučil. Smeh privlači žalostne ljudi. In vsega, česar je ubogi siročki primanjkovalo, vsega je imel Janez v izobilju. Takšnega človeka, ki mu je življenje milostno in naklonjeno, mora drug človek ljubiti, kakor ljubi premrla zemlja sonce. Ubogi fant je bil pogosto lačen in njegov želodec je bil vaje slabega, toda najprej je hotel nastiti svoje srce, in tako je začel jemati od Janezove sreče in smeha. In nikoli ni slišal iz Janezovih ust zbadljivke kakor pri drugih fantih, nikoli kakšnega zasmehljivega imena. Janez mu je zmerom pravil »Peter« ali

pa celo »ljubi Peter«. Drugi so imeli zanj toliko imen, da jih sam ne bi bil mogel nikoli naštet. Peter Zdzilek — to ime jim ni šlo nikoli lepo z jezika, in zato so ga imenovali »zdražbarja«, »zmežo« in še na vse mogoče druge načine. In kakor so se prej norčevali iz njegove matere, tako so se zdaj še iz njega in njegovga imena. Vsak dan je postajala zbirka njegovih imen večja. »Vrabeč«, »Mačkar«, »Jazbec«, — to so bila še najmilejša imena. Zaradi njih se je Peter dosti prejočal. Zlasti ker so se mu solze tako rade in tako hitro vlije. Ta vodiča je bila njegova edina tolažba.

Eno izmed imen — »hrvaški Peter« — pa je dajalo ubogemu fantu največ misliti. Zakaj so mu pravili »hrvaški«, tega ni vedel. Jagrovka namreč ni govorila z njim nikoli o njegovi materi, ne morda iz sočutja, ampak zato, ker s fantom sploh ni dosti govorila. Ko pa je moral hoditi za skledo od hiše do hiše, je pogosto moral slišati kaj o svoji materi. Ko je slišal prvo grdo reč, je prebledel in kolena so se mu začela tresti. Nekaj tednov je nosil skrivnost s seboj. Nekoga večera, ko je sedel z Janezom v Gozdnikovi živi meji, je dolgo gledal z zasanjanimi očmi pod oblake, potem pa je iznenada vprašal: »Janez, ali ti kaj veš o moji materi?«

Toda Janez ni ničesar vedel. »Počakaj,« mu je rekel, »da vprašam očeta. Ta bo že vedel.« In drugo jutro je povedal Petru v šoli: »Oče mi ni maral nič reči, toda od matere sem zvedel: tvoji je bilo Maruša ime. V cerkvi te je rodila in eš tisto noč je umrla. Tako mi je rekla mati.«

»Umrla je? Kakor Jagrovka?« Janez je nekaj časa premišljeval. »Da, je že moralo biti tako. Mislim, da vsi ljudje enako umrejo. Oči zapro in se nič več ne smejeja.«

Petru so zagorela vlažna lica in hlastno je vprašal: »Moja mati se je znala smejeti? Kakor ti?«

Tedaj je švignila učiteljeva leskovka med oba fanta.

Od tistega dne dalje je Peter izpraševal vsakega človeka, ki se je hotel z njim zaplesti v pogovor: »Ali kaj veš o moji materi?« Toda dobival je takšne čudne, smečne odgovore, da je kmalu izgubil pogum in ni maral več izpraševati. Samo nekaj je še hotel zvedeti: kje je njegova mati pokopana. »Nekje pri zidu mora ležati!« Natančneje mu ni vedel nihče povedati, ker Maruša ni dobila ni gomile ne križa.

Ko je Peter dopolnil štirinajsto leto, so ga vzeli iz šole, ker ga kmetje niso marali več rediti. Bil je že velik kakor dvajsetletnik in pesti je imel kakor močan možak. Postavili so ga za kozjega pastirja. Zdej je jedel svoj lastni kruh in življenje mu je postalo lažje. Vendar pa je ostal stari zamišljenec. Tam gori na planini, kjer je pasel vaške koze, je sedel cele dneve na istem kraju in zmerom gledal pod nebo. Ljudje so se mu posmehovali in pravili, da je njegova glava samo zaradi

Politični pregled

Češkoslovaški dnevnik »Lidove Noviny« je te dni v uvodniku obravnaval vprašanje, ali je mogoče, da bi Češkoslovaška v vojni propadla.

»O tem se vsiljujejo človeku veliki dvomi spričo zdajšnjega mednarodnega položaja,« izvaja list. »Mogoče je, da bomo prisiljeni vzeti naše hude žrtve. Ni izključeno, da se bomo morali v borbi korak za korakom umikati in da bomo do gležnjev brodili v lastni krvi. Ena pa je gotovo, da dobimo pomoč in z njo tudi izdatno nagrado za naše trpljenje. Na nas je osredotočena pozornost vsega sveta. Na nas zre ves svet, po veliki večini nam prijateljsko naklonjen. Ne smemo pripustiti, da bi se o nas nekoč pisalo, da smo klonili, da smo pozabili staro slavo in vse junaške boje svojih očetov in pradedov za to krasno našo zemljo. Na ves ta hrup in vse strašenje odgovorjamo v vednost prijateljem in sovražnikom: Borili se bomo do konca, kakor so to delali Srbi in Rumuni v svetovni vojni. Čehoslovak je bil zmerom zgled hrabrosti. Ako se vdamo, se nas bodo sramovali prijatelji in nas bodo zaničevali sovražniki in kleli potomci.

V središču političnega zanimanja ne samo v Pragi, nego tudi v Parizu in Londonu, so slovesnosti sudetsko-nemške stranke ob priliki praznika žetve in

izjave sudetsko-nemških poslancev,

ki so jih pri tej priliki podali. Izjave je smatrati za nekak odgovor vodstva sudetsko-nemške stranke češkoslovaški vladi in lordu Runcimanu.

Kot posebno značilen smatrajo govor, ki ga je imel sudetsko-nemški poslanec Wollner na zborovanju v Ašu ob navzočnosti Konrada Henleina. Poslanec Wollner je naglasil,

da je v borbi, ki jo vodi sudetsko-nemška stranka, vsak sporazum nemogoč.

Zahteve, ki jih je postavil Konrad Henlein v svojem govoru v Karlovih Varih, predstavljajo šele izhodišče. To so šele začetne zahteve, katerim bodo sledile še druge. Izpolnitev teh zahtev je pogoj za nadaljnja pogajanja s češkoslovaško vlado. Kot pogoj za

sporazum je poslanec Wollner postavil tudi zahtevo, da se morajo izseliti iz sudetsko-nemških pokrajin vsi oni Čehoslovaki, ki so se naselili na tem ozemlju po letu 1918. V sličnem smislu je govoril tudi poslanec Standner v Dečtinu in poslanec Köhner v Pribinu. Na tem zborovanju je eden izmed govornikov zaključil svoj govor z besedami: Naš voditelj je Hitler.

Republikansko vojno poročilo pravi med drugim, da so

čete generala Franca izvršile v nedeljo napad s tanki na fronti ob Ebru in zavzele vrhove blizu Gandese.

Republikanske čete so uničile pet sovražnih tankov. Sestrelile so tudi več sovražnih letal. Čete generala Franca so izboljšale svoje postojanke v odseku pri El Toru. Barcelono so napadli sovražni bombniki. Uradno poročilo frankovskega poveljstva pravi med drugim, da so frankovske čete izboljšale svoje postojanke na valencijski fronti južno od ceste, ki drži iz Teruela v Sagunt. Na fronti ob Ebru so frankovci zavzeli pomembne postojanke.

Za Hankov se razvnamajo ljute borbe. Doselej se zmaga še ne nagiba na nobeno stran,

a Kitajci so prepričani, da bodo sovražnika zadržali pred Hankovom vse do zime

in tako prekrizali njegove načrte, da bi mesto zavzel že v najkrajšem času, si za njim utrdil svoje postojanke, nato pa zimo porabil za ureditev položaja v zaledju, da bi mogel spomladi z naglimi sunki uničiti Čangkajsko vojsko. Kitajci so si okrog Hankova zgradili dolgo vrsto trdnjavskih pasov. Obenem dan za dnem krepijo svojo že velikansko vojsko s človeškim in vojnim materialom. Tudi Japonci so v poslednjih dneh dobili nova ojačenja. Na severni in južni obali Jangceja so spet divjali novi srditi boji, ne da bi se bil položaj kakorkoli spremenil.

Gospodarstvo

GOVED IN SVINJE. Na sejmu v Novem mestu so se za kg žive teže trgovali: rejeni voli po 5.50, krave po 2.60 do 3, telice in junci po 4 do 5, pršutniki po 6 do 7 din. Konji so bili po 1100 do 5000 din, prasci pa po 90 do 130 din za glavo.

Domovinskega lista nima. Pričakuje otroka.« In na robu je bilo pripisano z drugo roko in z drugim črnilom: »Vlačuga je onečastila sveto cerkev, da jo je bilo treba na novo posvetiti. Dosti sitnosti in pisanja je bilo zaradi nje.«

Janez je prišel v zadrego, Peter pa ni rekel niti besede, ampak je vstal in šel svojo pot.

Dve leti nato so jeseni Janeza izžrebali in potrdili k vojakom. Petra niso vzeli, ker je imel ploske noge in ker potrebujejo pri vojaki ljudi, ne pa slonov.

Ko je mladi Gozdnik pojoč zapuščal domačo vas, pač ni vedel, koliko je z njim izgubil Peter.

Tisto zimo se je pokazala v »hrvaškem Petru« čudna izprememba.

Ali ste že kdaj videli, kako pade kaplja olja na vodo? V pisanih barvah se razpusti, zraste in razširi svoj lesket na vse strani.

Tako je padla osirotela ljubezen, ki jo je čutil Peter v svojem srcu do matere in do prijatelja Janeza, na vse ljudi v vasi. On, ki se je dotlej ogibal ljudem kakor pretepen pes, je postal z vsemi dober in prijazen. Kar je kdorkoli potreboval, vse je lahko od Petra dobil. To so ljudje tudi pošteno izkoristili. Nekateri so ga pustili, da je zanje delal, drugi pa so ga pošiljali »za božji lon« sem in tja, tretji so pulili iz njega privarčevane dinarje. Potem so se pa še iz njega norčevali. To je Peter opazil, pa jim ni ničesar očital. Bil je preskromen, da bi bil nase obrnil tiste lepe odrešenikove besede: »Saj ne vedo, kaj delajo!« Toda čutil je njihov smisel. In ostal je zmerom isti, karkoli so že z njim počeli. Moral je ljubiti, ker je bil ljubezni

SADJE. V preteklem tednu so se gibale cene jabolkom na debelo okoli 2 din za kilogram. Cene so zaradi večje ponudbe popustile, a izvažajo se malo, ker izvozni zavod v Beogradu še ni dobil odobrenja od Nemčije za izvoz sadja v mesecu septembru. Ko dobe trgovci pravico za izvažanje sadja, se bo cena spet popravila. Ako bo zastoj še dalje trajal, bodo sadjarji še bolj silili s sadjem na trg, kar bo povzročilo še večji padec cen. Domače grozdje se prodaja po 8, dalmatinsko pa po 10 do 12 din za kilogram.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 5. t. m. v devljah (s prišteto premijo):

- 1 holandski goldinar za 23.77 do 23.92 din;
- 1 nemško marko za 17.53 do 17.66 din;
- 1 angleški funt za 211.80 do 213.86 din;
- 1 ameriški dolar za 43.48 do 43.85 din;
- 100 franc. frankov za 118.61 do 120.05 din;
- 100 češk. kron za 150.74 do 151.84 din;
- 100 italijanskih lir za 229.69 do 232.77 din.

Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 482 din, nemški klirinški čeki pa v Ljubljani po 14²⁷ din.

Sejmi

- 12. septembra: Črmošnjice, Loka pri Zusu, Veliko Mraševo, Breg pri Ptujju, Jezero (samo blagovni), Loški potok, Št. Vid pri Stični;
- 13. septembra: Dobova pri Brežicah, Smartno pri Litiji;
- 14. septembra: Golobinjek, Petrovče, Vitane, Žužemberk;
- 16. septembra: Rakek, St. Lenart nad Laškim.

Drobne vesti

Uvoz našega lesa v Nemčijo. Na posvetu jugoslovensko-nemškega lesnega odbora v Crikvenici je bil dosežen sporazum, po katerem so dozdašnji kontingenti za uvoz našega lesa v Nemčijo in dosedanje uvozne carine, ki bi morale poteči 31. avgusta, podaljšani za nedoločen čas. Naši izvozniki so zelo nezadovoljni, ker se lesni kontingent za izvoz v Nemčijo ni povečal.

Prisilno izterjevanje cerkvenih pristojbin in verskih oklad. Davčni oddelek finančnega ministrstva je izdal nalog finančnim direkcijam in davčnim upravam, po katerem so vsa državna in samoupravna oblastva dolžna podpirati cerkvena oblastva in sodišča pri izvrševanju njihovih sklepov in raz-

lačen. In prava ljubezen mora dajati, preden jemlje.

Prihodnje poletje, ko je bil že dve leti pastir, so ga vzeli za planšarja. In tu se je nekoč v njegovem stanu primerilo nekaj čudnega. Zjutraj — bil je ponedeljek — je prišlo k njemu kakšnih tucat fantov, ki so bili čez nedeljo na obisku pri svojih dekletih na planini. Preden so se vrnili v dolino, so hoteli še malo ponagajati Petru. Mislili so ga tako dolgo dražiti, da bo vzrojil. Da bi to ovčico, ki je tehtala tri cente, vsaj enkrat razkačili, da bi videli, kako bo v njem vse zavrelo, — samo to so hoteli doseči.

Sedli so okoli njegovega ognjišča, potem pa so začeli kaditi, klepetati in se smejeti. Peter, ki se pri svojem delu ni dal motiti, je sedel v svojem kotu in medel maslo. Fantje so poskusili vse, da bi ga razdražili. Ker jih je bilo toliko, so se čutili močne, čeprav so bili v primeri z njim sami pritlikavci. »Le smejte se, fantje«, jim je rekel Peter, ki na njihove zbadljivke ni maral odgovarjati. »Smeh je zdrav!« Mirno je medel in poslušal vse, kar so mu pripovedovali. Nič ga ni moglo zmotiti, ne norčevanje iz njegove domovine, ne iz njegove nerodne postave, ne iz njegove obleke. Naposled se je zazdela fantom ta zabava dolgočasna. Saj je res nesmiselno tepsti osla, ki se za bunke ne zmeni in jih celo ravnodušno prenaša. Že so začeli zbadati drug drugega. Nekdo je poskusil natvesti Petru nekakšno skrito ljubezen, tam na sosedni planini. Pod oknom neke Maričke so odkrili zjutraj sledove človeških čevljev, ki so bili tolikšni, kakor trf volovske sledi skupaj. Tedaj pa jo je zasmehovalec slabo skupil, ne pri Petru, ampak

tega tako velika in brez prave oblike, ker toliko misli, premišljanje pa po njihovem mnenju ni bilo zdravo.

Nekaj let nato, poleti je bilo, je umrl stari oče Jeznikove Julke, in Janezov oče je postal župan. Že takoj prvo nedeljo po volitvah je prišel Peter s planine in zavil v Gozdnikovo hišo. Zdaj je bil že tak orjak, da je napolnil vsa vrata in da so se tla tresla pod njegovim lomastenjem.

Gozdnika in njegove žene ni bilo doma. Samo Janez je bil v izbi. Kadil je smotko in je imel take oči, kakor bi bila pomlad v njih. To je bilo prav tisto nedeljo, ko ga je Jeznikova Julka tako »špaso« pogledala.

»Dober dan!« je rekel Peter in si s težko roko naravnal lase na čelu. »Prijatelj, danes mi pa lahko napraviš veliko uslugo.«

»Danes pa vse, kar hočeš, Peter,« je takoj odvrnil Janez.

»Vidiš, hudo mi je, da še zmerom nič ne vem o svoji materi. Še tega ne, odkod je bila doma. Saj morda še kje žive moji sorodniki in se jim slabo godi. Zdaj sem si že nekaj prihranil. Ali ne bi rekel očetu, naj malo pogleda v stare občinske knjige? Zdaj je on župan in bi morda tam kaj dobil o moji materi. Ali je bila omožena, ali — Petru je zmanjkalo sape, čeprav je imel tolikšna prsa, in ni mogel več dalje govoriti.

»Peter!« je dejal Janez, ko se mu je ubogi prijatelj smilil. »Tako dolgo pa ne bom čakal, da bi oče prišel. Saj so občinske knjige v hiši. Takoj bova pogledala vanje. Ali hočeš?«

Ves popoldan sta sedela nad zajetnimi občinskimi matrikami. Naposled sta le nekje dobila zapisano: »Pri Smodeju je v službi Maruša Stacilek, Hrvatica. Neznano odkod.

sodb. Če je z razsodbo cerkvenega sodišča katera oseba obsojena na plačilo cerkvene pristojbine, a je noče plačati, se bo izterjanje te pristojbine preneslo na izvrševalna finančna oblastva. V zvezi s tem je dolžnost davčnih uprav, da tudi cerkvene pristojbine izterjavajo, če to od njih zahteva cerkveno oblastvo na podlagi veljavnih razsodb ali odlokov, prav tako kakor so dolžne izterjavati tudi versko doklado.

Izdatna ležišča rjavega premoga v okolici Varaždina. Na dvorišču občinskega zdravnika dr. Aleksija Romija v Jalžabetu so med kopanjem vodnjaka našli na ležišče rjavega premoga. Zdravnik je takoj ukrenil vse potrebno, da so začeli razkopavati zemljo v navzočnosti rudarskih strokovnjakov, ki so ugotovili, da so tam okoli znatne zaloge. Premog leži povprečno 25 m globoko v zemlji.

D O P I S I

MALA NEDELJA. Nedavno nedeljo so imeli gasilci v Bučkovcih delne župne vaje, katerih so se udeležili gasilske čete Sv. Duh, Bolehneci, Kokoriči, Gajšovci, Radoslavci, Mala Nedelja in Moravci. Okrog 1. ure popoldne so se začeli zbirati gasilci in kmalu se je zbralo tudi mnogo občinstva iz bližnje okolice. Ob napovedani uri je prispela na kraj župna uprava iz Ljutomer, kateri je g. Ivopišič, župni tehnični referent, raportiral. Nastopalo je 130 gasilcev, ena motorna in šest štirikolnih ročnih brizgal s 400 metri cevi. Po določitvi omenjenega referenta je prevzel vsa povelja za mokre vaje domači poveljnik, ki je po posvetovanju z ostalimi poveljniki poročal g. referentu, da je namišljen požar pri Krajncu in Hrašovcu. Zaslíhal se je glas trombe in že so stale brizgale v verigah ter dovajale vodo proti obema poslopjema. Nato so se vršile redovne vaje, kjer se je slišalo različno poveljevanje. Vsakemu poveljniku se pač vrine čeprav nehoti kakšno vojaško povelje. Za poveljnika, ki ne obvlada pravilno novih slovenskih povelj, je boljše, da rabi vojaško, ker s tem se ne bo mešal. Ob koncu je župni tehnični referent obrazložil neke malenkostne izpremembe in obrazložil nove iznajdbe pri rabi brizgalne in krpanju cevi. Zatem se je pa zahvalil župni

pri enem izmed tovarišev, ki je hodil k Marički v vas. Oba, ki sta prišla kot dobra prijatelja, sta si planila v lase, in v trenutku se je dvajset tovarišev, ki so prišli Petra izzivat, razdelilo na dve plati. Prav tedaj, ko je hotel Peter spraviti narejeno maslo, se je začel pretep.

Prestrašen je Peter zagnal maslo nazaj v pinjo. Ko je videl, da je eden izmed fantov segel po nožu, v prvi zmedi ni našel boljšega sredstva, da prepreči krvav spopad, kakor da je pograbil težko pinjo in zlil vso njeno vsebino, — pol vedra matude s presnim maslom vred, — na klobčič prepečev. Ko je padel ta mastni, beli dež na fant, je v trenutku nastal mir. Peter pa je z vlažnimi očmi — ali mu je to misel vdihnil trenutek, ali pa je bila posledica dolgih dni, ki jih je sam preživel v hribih? — začel z drobnim, skoraj otroškim glasom: »Fantje! Ali ste pogani ali kristjani? Ali se smejo kristjani med seboj pretepati in klati? Ali ni Kristus rekel, da moramo biti drug drugemu v veselje? Ali nihče ne pomisli nanj? Ali ne veste, kaj je še rekel? Ljubite se med seboj! Ljubezen je edino in najboljšje, ljubezen je solnce na svetu, in kjer je ljubezen doma, tam je tudi smeh!»

Najorej so presenečeni stali in ga poslušali, ko je tekla bela sirotka z njih. Potem so planili v smeh. In med tem ko so eni zabavljali in se norčevali iz evangelija, so drugi že tekli k vodnjaku in se začeli umivati.

Ta zgodba se je še tisti večer raznesla po vsej vasi in njena edina posledica je bila ta, da je Peter dobil dva nova prijatelja »zablubljeni kristjan« in »bratovska ljubezen«.

starešina g. Kuharič Lovro vsem navzočim gasilcem za marljivost ter po nalogu gasilske zveze in zajednice odlikoval s srebrnim križcem predsednika čete iz Radoslavcev g. Filipiča Antona in predsednika čete iz Gajšovcev g. Lipšo Alojza. Po pregledu tajniških in blagajniških knjig je bil razhod.

LJUTOMER. Naša Glasbena šola bo imela vpisovanje učencev v soboto 10. t. m. od 14. do 17. v glasbeni sobi. Poučevali bodo: klavir, gosli, čelo, violon, klarinet, flavto, mladinsko petje, harmoniko, trombo. Vpisnina 5 din od učenca.

SP. LAŽE PRI LOČAH. Tukajšnja podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva je prav delavna. O dotedaj izvršenem delu bomo o priliki poročali. Danes priobčujemo le dejstvo, da je dokončno zgrajena željno pričakovana sadna sušilnica. Blagoslovljena je bila v nedeljo 4. t. m. V nedeljo 9. septembra pa priredi prvo sadno razstavo, in sicer v Ločah. Pridite, sadjarji, in dajte s številnim obiskom zadoščenje prirediteljem.

Romanje vojnih dobrovoljcev na solunsko bojišče

Pred 20 leti 15. septembra je v zmagovitem naletu združena srbska in zavezniška vojska z vojnimi dobrovoljci prebila solunsko fronto in zadala vojski centralnih sil smrtni udarec. Sledili sta naše osvobodjenje in zedinjenje in s tem ustvaritev Jugoslavije.

Večina vojnih dobrovoljcev po letu 1918. ni imela prilike obiskati bojišče, kjer so s puško v roki pripomogli k zmagi. Zato so se vojni dobrovoljci ljubljanske in mariborske sreske organizacije vojnih dobrovoljcev odločili, da obiščejo svoja nekdanja bojišča in da se ob 20letnici naše države poklonijo spominu svojih tovarišev, padlih za naše osvobodjenje.

Obisk solunskega bojišča je zamišljen od 24. t. m. do 2. oktobra. Potovali bi z brzim vlakom do Bitolja. Od tod bi porabili tri dni za obisk Kajmakčalana in drugih važnejših točk solunskega bojišča in po možnosti napravili tudi izlet do Prespanskega in Ohridskega jezera. Pri povratku bi obiskali Oplenac, v Beogradu pa vojni muzej in veličastni

Toda še eno posledico ne smemo pozabiti. Med kmeti je bil en sam, ki se ni smejal: Potočnik, pri katerem je bil Peter v službi. Ta je klet kakor Madžar po vsej vasi: kakšen planšar je to, da dela z maslom in mlekom kakor dekla s pomijami. Od tega očitka, je prišel Potočnik še do drugih: fant, ki ima svoje tri cente, ima tudi trikratno lakoto in mora v primeri z drugimi krščanskimi ljudmi trikrat toliko pojedti. Saj bo on obubožal, če bo Peter še dolgo na njegovem.

Ko je bilo poletja konec, je Potočnik s Petrovim delom doista več dobil od planine kakor druga leta. Toda kmet je računal: »Če bi imel planšar manjši želodec, bi bil to leto, ko je bilo toliko paše, še več zaslužil.« Zato je še dalje zabavljaj. In ko mu je Peter rekel: »Saj si zadovoljen, Potočnik, in me boš drugo leto vzela, — je dobil v odgovor surovost, ki je namigovala na krščansko ljubezen in na razlito sirotko.

Peter je moral postati dninar. To je bil trdi kruh in imel je grenko življenje, kajti jemali so ga samo za tista dela, ki jih nihče drug ni maral opravljati, ker so bila pretežavna. Toda Petru je bilo vseeno. Če je šel smel delati in se potiti za druge. Da bi se delu upiral? Tega Peter ni poznal. Če je moral kidati gnoj iz kakšnega hleva, pa mu je kdo zaklical: »No, ali ti diši, Peter?« — je odkimal in resno rekel: »Delo je delo. Vse mora biti, saj daje vse ljubi bog. Če bóg gnoja ne bi maral in če ne bi bil koristen, ga tudi ne bi bil človeku dal. Iz gnoja dela cvetje in žito. Vodo je pa tudi ustvaril, da se človek potem v njej lahko umije.«

Razen spoznanja o potrebnosti vsega na

spomenik neznanemu junaku na Avali. Ministrstvo za promet je za potovanje odobrilo četrtinsko vozno ceno. Prevozni stroški z odhodom iz Ljubljane, odnosno Maribora v Bitolj in nazaj in za avtobusne vožnje bodo znašali največ 350 din. Preskrbljeno bo, da siromašnejši tovariši dobrovoljci dobe, če ne brezplačno, pa vsaj po najnižji ceni prenočišče in prehrano.

Napravljeni so potrebni koraki, naj bi veljala četrtinska vozna cena tudi za svojce dobrovoljcev. Organizacija obiska solunskega bojišča je v polnem teku in je nujno, da se prijavijo vse oni tovariši (s svojci), ki se nameravajo udeležiti obiska solunskega bojišča, do vstetega 12. t. m. ljubljanski, odnosno mariborski organizaciji vojnih dobrovoljcev, pisмено ali osebno. S prijavo se vplača 230 din za železnico in 20 din za stroške. Vsa nadaljna navodila in morebitne izpremembe se bodo pravočasno objavile.

Domače novosti

* **Spominska plošča generalu Maistru.** Svojega slavnega rojaka generala Rudolfa Maistra je Kamnik počastil že za njegovega življenja, ko ga je ob njegovi 50letnici imenoval za svojega častnega občana. V nedeljo pa mu je svečano odkril na rojstni hiši spominsko ploščo, da bo zlasti bodočim pokolenjem opomin k požrtvovalnosti in obrambi naroda in države. Hiša na Šutni, v kateri se je rodil general Maister, je bila za slavnost prenovljena in okrašena z zelenjem in zastavicami. Mesto je bilo v državnih zastavah. V prvem nadstropju Maistrove hiše vridana spominska plošča ima nastopni napis: »V tej hiši se je rodil general Rudolf Maister 29. marca l. 1874.« Pri slovesnosti odkritja je Nj. Vel. kralja zastopal major Žarko Arandjelović. Slavnosti so se udeležili tudi ban g. dr. Natlačen, poveljnik mesta polkovnik g. Paunković in drugi odlični gostje, med njimi tudi lord Lansbury v spremstvu svojih dveh tajnikov.

* **Nova skupina naših rojakov z Westfalskega** je prispela v nedeljo v domovino v treh vagonih, priklopljenih brzemu vlaku. Skupina šteje 120 oseb. Med njimi je precej nemških izletnikov. Nekateri so ostali v Ljubljani, drugi pa so takoj nadaljevali pot

svetu pa je imel Peter od teh časov še drugo korist. Zdaj je ostajal vse poletje na vasi in je lahko hodil vsako nedeljo in vsak praznik v cerkev. V cerkvi mu je bilo tako prijetno, ker se je v njej počutil kakor doma. In če je s tihim smehljajem molil uro za uro, so strmele njegove sinje oči zmerom na stopnico pred Marijinim oltarjem. Na njegovo leseno zibelko in materino leseno posteljo. In dobre misli, ki so prihajale iz starih desk, je nesel iz cerkve v vaške prepire, in kar je njega samega prevzemalo, to je hotel presaditi tudi v druga srca, kakor bi bil mazal med na sorzični kruh vsakdanjega življenja. Kmalu sploh ni več mogel govoriti o vsakdanjih rečeh. Zmerom je moral kaj povedati, zmerom je bil v njegovih besedah kakšen prijazen pouk, namigovanje na božjo pravičnost in dobroto in zmerom klic po »krščanski ljubezni«. In ker je pri takem govorjenju zmerom krivil svoj široki hrbet, kakor bi se moral v ponižnosti priklanjati, so ga začeli imenovati grbastega apostola. Da so se mu zmerom smejali, kadar je začel govoriti o ljubezni, ga ni niti malo motilo. »Prvič pač ne slišijo«, si je mislil, »toda če jima zmerom pripoveduješ isto in isto, bo nazadnje le kaj obviselo.«

Dve leti sta minili. Nekega pomladnega večera, ko se je vračal z dela, je zagledal kopico ljudi pred kočjo, ki je bila občinska last, pa že dolgo let ni nihče v njej stanoval. Na dvorišču, ki je bilo poraslo s plevelom, je stal voz, obložen s siromašnim pohištvo. Stara ženska in malo deklet — Kajžarica in njena hči — sta se trudili, da bi dvignili z voza težko omaro. (Dalje prihodnjč.)

na domove, odnosno na kratko letovanje v naših planinskih letoviščih ali ob morju. Tudi te izletnike je privedel v domovino predsednik Zveze jugoslovenskih delavskih in podpornih društev g. Pavel Bolha iz Essena. Zelimo dragim rojakom in nemškimi gostom prijetno bivanje. Vrnitev bo v nedeljo 25. septembra z večernim brzim vlakom. Priključijo naj se tudi oni, ki so prišli zadnjič s posebnim brzim vlakom ter so svoje bivanje v stari domovini podaljšali do odhoda druge skupine.

* Obisk ugledne rojakinje iz Amerike. V Slovenijo je prispela gospa Marija Šmolčeva, ki se že 20 let udejstvuje pri Slovenski narodni podporni jednoti v Zedinjenih državah. Slovenska narodna podporni jednota ima svoj sedež v Chicagu, kjer izdaja svoj dnevnik »Prosveto«. Zanimivo je, da je gospa prišla na obisk ne v svojo, temveč v staro domovino svojih prednikov. Rodila se je namreč v zedinjenih državah v Ameriki. Njeni starši so prišli tja iz ribniške okolice. Njeno dolgo potovanje je pač najprepričevalnejši dokaz, kako tudi potomci naših izseljencev ljubijo domovino svojih staršev. Velike Zasluge pri tej zvezi med Slovenijo in izseljenskim spa Šmolčeva je prišla v Slovenijo s skupino Slovenske ženske zveze v Ameriki. V Ameriko se vrne 13. t. m.

* Grozdje gnije. Iz Gornje Radgone pišejo: Po stalnem deževju se opaža po goricah, da je začelo grozdje raznih vrst pokati in gniti. Vinogradniki v skrbeh pričakujejo lepega vremena, ki naj omogoči dozoretev pomladi in v začetku poletja tako lepo obetajočega grozdja.

* Kako dosežeš brezplačno zdravljenje v bolnišnici. Če si res ubožen, ti občina izstavi ubožni list s katerim je potrjeno, da nimaš takih dohodkov, da bi mogel sam plačevati oskrbovalne stroške.

* Nove takse za denarne pošiljke. Z odločbo ministrstva za pošto in brzojav se odpravijo dosedanje takse za denarne pošiljke s poštnimi nakaznicami in so se določile naslednje nove takse: za pošiljke do 50 din po 1.50 din, za 50 do 100 din po 2, za 100 do 250 po 3, za 250 do 500 po 4, za 500 do 750 po 5, za 750 do 1000 po 6, za 1000 do 1500 po 7, za 1500 do 2000 po 8, za 2000 do 2500 po 9, za 2500 do 3000 po 9.50, za 3000 do 3500 po 10, za 3500 do 4000 po 10.50, za 4000 do 4500 po 11, za 4500 do 5000 din po 11.50 din. Za čekovne pošiljke pa bodo veljale naslednje

nove takse: za pošiljke do 100 din po 0.50 din, za 100 do 250 po 0.75, za 250 do 500 po 1, za 500 do 1000 po 1.50, za 1000 do 2500 po 2, za 2500 do 5000 po 2.50, za 5000 do 10.000 po 3, za 10.000 do 25.000 po 4, za 25.000 do 50.000 po 5, nad 50.000 din po 6 din in za vsakih nadaljnih 100.000 in za sleherni manjši zaključni znesek po 1 din. Nove takse se bodo uveljavile 1. oktobra letos.

* Nova avtobusna postaja v obratu. Te dni je začela obratovati na Glavnem trgu nova avtobusna postaja, ki je prva te vrste v državi. Avtobusna prometna pisarna se je preselila iz dosedanjih prostorov ob državnem mostu v nove prostore zraven avtobusne postaje.

* Kako se pridobi naše državljanstvo. Znani protizidovski list »Balkan« poroča o najnovejši zvižaji, s katero bogate dunajske židovke dobivajo jugoslovensko državljanstvo in naš potni list, da se lahko izsejajo iz Nemčije. »V Zagrebu,« pravi imenovani list, »se je nedavno osnovalo trgovsko podjetje, ki si prizadeva, da bi se čim več Jugoslovenov poročilo z židovkami iz bivše Avstrije. V kratkem času je bilo izvršenih v starokatoliški cerkvi v Zagrebu nekoliko takih čudnih porok, ko ženin nikoli ni videl neveste in je tudi nikoli ne bo spoznal. Ženin dobi od podjetja nagrado pet ali deset tisoč dinarjev, nato pa se takoj javi pri notarju, kjer poda izjavo, da se odreka vsaki pravici do svoje zakonske žene. Novoporočena židovka pa kot naša državljanica pride v Zagreb in tu odpre trgovino. Med temi nevestami so profesorice, zdravnice, odvetnice in žene drugih poklicev.« Odgovornost za resničnost te vesti prepuščamo seveda »Balkanu«.

* Gradčani kupujejo v Mariboru obleke. Se do prevrata v Avstriji si v Mariboru težavno dobil imenitnejšega človeka, ki se ne bi bil postavil s tem, da je kupoval v Gradcu blago za obleke in da so mu obleke delali graški krojači. Po prevratu pa je mariborska gospoda naenkrat ugotovila, da znajo tudi mariborski krojači lepo šivati. V Gradcu je namreč že kmalu po prihodu Nemcev povsem zmanjkalo pristnega angleškega blaga. Pokupili so vsega Nemci. Graški trgovci so se skrajja veselili lepe kupčije. Kmalu pa je veselje minilo, ker tega blaga ne morejo več uvažati iz tujine. Zadnje čase opazujejo mariborski trgovci in krojači zanimiv pojav. Čedalje pogosteje se oglašajo v trgovinah in krojačnicah zanimanci iz

Nemčije in kupujejo angleško sukno, ki ga dajejo v Mariboru šivat, s seboj pa jemljejo čez mejo gotove obleke.

* Državno priznani enoletni trgovski tečaj pri trgovskem učnem zavodu (dopisna trgovska šola) v Ljubljani, Kongresni trg 2, vpluše dnevno od 9. do 12. in od 16. do 18. ura. Tečaj je priznana najboljši. Izpričevala o zaključnem izpitu tega tečaja služijo absolventom kot dokaz redno dovršene vajenske dobe in poldruga leta pomočniške prakse v trgovski obrti. Zavod razpolaga z zares ustreznimi velikimi učilnicami in zbirkami ter ima edinstveno lego v središču mesta. Vodstvo in učno osebje kvalificirano, pouk vzoren. Vsa pojasnila daje vodstvo zavoda brezplačno.

* Smodnik je gorel. Nedavno ponoči je nastal v smodnišnici med Orlekom in Sežano požar. Razširil se je z bliskovito naglico in požarni sij je za dobre četrt ure ožaril vse nebo, tako da so v Trstu spočetka mislili, da se je znova pojavil severni sij kakor pred nekaj meseci.

* Neznana utopljenka na soškem bregu. Te dni je železniški čuvaj v Solkanu blizu mosta opazil truplo neke žene, ki ga je Soča naplavila na bregu. Sodna komisija je dognala, da je bilo truplo že nekaj dni v vodi. Ugotovili so, da je morala biti utopljenka stara okrog 45 let.

* Toča v Halozah. Nedavno ponoči je okoli Sv. Barbare v Halozah nastala huda ura z bliskom in treskom. Med nevihto pa je začela padati toča, ki je napravila veliko škodo po vinogradih.

* Strela je uničila stiskalnico. V nedavni noči je bilo v Slov. goricah strašno neurje, med katerim je strela udarila v veliko enonadstropno vinsko stiskalnico pri posestniku Kuru Alojzu v Radvenskem vrhu pri Negovli. Velikansko leseno zgradbo je ogenj uničil do tal s kletjo vred. Sosedje so komaj obvarovali druga lesena, s slamo krita bližna poslopja.

* Požar v Zalogu pri Gotovljah. V nedavni noči se je iz neznanega vzroka vnelo gospodarsko poslopje kolarskega mojstra in posestnika Ivana Koprive v Zalogu pri Gotovljah. Ogenj se je naglo širil. Gospodar je kljub smrtni nevarnosti pohitel v goreče poslopje in rešil kravo, svinjo in nekaj perutnine. Gasilci iz Gotovelj, Žalca in drugih krajev, ki so kmalu prihiteli na kraj požara, so obvarovali bližnjo hišo. Kopriva je

ZLATA ZANKA

JAMES OLIVER CURWOOD

20

R O M A N

Pripovedovalec je umolknil, delček sekunde pozneje je zagrmel strel iz njegove puške, in eden izmed Blakeovih Kogmolokov je kriknil ter obležal skrivljen v snegu med gričevjem in gozdom.

ŠTIRINDVAJSETO POGlavJE

Bramovo darilo za princeso

V raztegnjeni črti so se Eskimi z naglimi koraki bližali čez odprto ravnino. Filipa je vznemirjalo njih število. Bilo jih je, kakor je bil rekel Olaf, res najmanj sto. Filip je bil videl učinek Olafovega prvega strela in ravnajoč se po Švedovem navodilu pomeril v enega izmed mož v skupini, ki je tik za glavno črto prihajala bliže. Uspeha svojega strela ni mogel takoj videti, ker mu je dim iz puške zastrl pogled, toda trenutek pozneje, ko je spet pomeril, je zagledal temen madež, ki je bil ostal v snegu. Skozi strelno luknjo je Olaf videl, kako se je mož zgrudil, in je priznalno zarenčal.

Bilo je pet skupin, ki so nosili stenolome, narejene iz drevesnih debel, in za eno izmed teh skupin, je uporabil Filip šest strelcev iz svoje puške. Štirje izmed nosilcev so padli, in dva, ki sta še ostala, sta odložila tovor in se pridružila prodirajoči prvi vrsti, iz katere je zdaj ta zdaj oni ustrelil proti koči. Filip je stopil za korak nazaj, da nabije puško, in šele zdaj je opazil, da je stala Celija tik ob

njem. Hitro je stopila k strelni luknji in si ogledala bojišče. Ze večkrat prej je bil občudoval njeno hladnokrvnost v veliki nevarnosti. Med tem ko so se njegovi prsti hitro gibali, da so napolnili puškino nabojišče, jo je gledal. Niti sence strahu ni bilo na njenem obličju. Njene široko odprte oči so se bleščale v temnem ognju, njena lica so žarela in njene ustnice so bile napol odprte, tako da je videl svetlikati se vlažni blesek njenih belih zob. Bila je čudovita. Kakor nežna cvetka je stala pred njim in v njenem pogledu je bilo polno poguma in zaupanja.

Potem je Filip zaslišal Andersonov glas: »Zdaj so za grički. Osem sva jih ugonobila.«

Filip je opazil, da je nastalo za kakšnega pol ducata novih lukenj od strelcev v stenah iz desk, in je planil k Celiji, ter jo skoro nasilno ponesel k vdelanim posteljnim ogrodjem. »Tu moraš ostati!« je zakričal. »Ali me razumeš? Tukaj!«

Prikimala je in se nasmehnila. Bil je čudovit nasmeh, v katerem je bilo kraljestvo nežnosti.

Ko je Filip spet skočil k strelni luknji, je zagledal Arnima, ki je stal blizu vrat z velikim krepelom in se nanj opiral. Na videz čisto mirno je čakal na končno borbo. Potem pa je sledilo, kar je bil Filip pričakoval: zapokljala je salva za grički skritih strelcev. Sik—sik—sik krogel je udaril ko toča v deske sten. Ena izmed krogel je odtrgala trsko,

ki je odletela mimo Arnimove glave, druga krogla se je v kotu sploščila na nekem kovinskem predmetu, tretja je siknila mimo Filipa, d a je začutil na licu piš. Eden izmed psov je točeče zajavkal in se zvrnil s smrtnimi krči sredi med tovariši na tla.

Olaf je odskočil od stene in zakričal v prostor: »Lezite! Ali ne čujete? Lezite!« Sam se je že bil vrgel na tla in zakričal Arnimu še enkrat svarilo v njegovem jeziku. »Pušk imajo toliko, da lahko napravijo iz našega pasjega brloga sito. Pri tleh so močnejši trami. Ležati morate ploščato, dokler ne prenehajo streljati!«

Namesto da bi bil sledil pozivu in zgledu Šveda, je zdiral Filip k Celiji. Na polovici poti mu je krogla razrgala ovratnik na srjaci. Toda prišel je zdrav do deklice in se vrgel čez njo na tleh, da bi jo z lastnim telesom zaščitil pred krogami. Trenutek pozneje se je zahvalil Bogu za zavetje v obliki posteljnega ogrodja. Slišal je, kako je udarila krogla v enega izmed posteljnih stebričev in čul zamolkel glas, ko se je odbila od trdega lesa in padla na tla. Celijina glava je ležala pod njegovimi prsmi, njene tople ustnice so mu bile tako blizu, da je slišal njeno dihanje. Poljubil jih je in ni mogel verjeti, da bi bil njun konec že tako blizu. To je neverjetno, nemogoče!

Svinec je padal v kočo kakor deževne kaplje skozi listnato streho drevesa. Filip je spet čul Švedov glas, ki je razburjeno kričal s tal: »Skloni se za debele trame. Skupil jo boš, če boš držal glavo više od osmih palcev od tal.« Potem je ponovil Olaf enako svarilo tudi za Arnima. Kakor v poseben poudarek teh besed se je zaslišalo smrtno hropenje drugega psa. Filip je še čvrsteje prižel Celijo k sebi

tem huje prizadet, ker je škoda le delno poravnana z zavarovalnico.

* Tovorni avto je povozil dva volkova. Nedavno ponoči sta se peljala šofer in neki delavec iz osamljene gorske vasi proti Gostivaru. Ko je avtomobilova luč na nekem ovinku nenadno osvetlila del ceste, je šofer zapazil sredi nje pred seboj tri volkove. Vozil je kar naprej. Volkovi se s ceste niso umaknili, ker jih je svetloba čisto zaslepila. Tako je tovorni avtomobil povozil sredi ceste vse tri volkove. Šofer je takoj nato avtomobil ustavil, da bi se prepričal, ali so bili to res volkovi. Našel je ubitega sredi ceste enega volka, drugega pa v obcestnem jarku. Tretji je pobegnil.

* Drava izroča svoje žrtve. Pri Janževem vrhu v Dravski dolini je Drava naplavila truplo okoli 25 do 30 let stare ženske. Truplo je ležalo v vodi že 10 do 12 dni. Na truplu ni bilo videti nobenih znakov nasilja, zaradi česar domnevajo, da gre za samomor ali pa za nesrečo.

* Truplo ob meji. Tik meje na italijanskih tleh so našli truplo 40letnega kmeta Ivana Tomazina iz Cerknega. Zdravniška preiskava je dognala, da je smrt nastopila zaradi preoblega alkohola, ki je povzročil srčno kap. Preiskavo so vodili predstavniki italijanskih in jugoslovenskih oblastev.

* Zaradi rib je izgubil roke in oko. 20-letni posestnikov sin Jože Žgulj iz Podklanca pri Vinici si je nabavil dinamit od nekega tihotapca, da bi z njim lovil ribe. Vzel je pločevinasto škatlo, nasul vanjo dinamita in železne drobce, vse skupaj zalil z glino, skozi katero je napeljal vžigalno vrstico. Škatlo je nato zaprl z močnim pločevinastim pokrovom in bomba je bila gotova. Vse to je napravil v odsotnosti domačih v eni uri in šel z bombo na ribji lov. Ko si je poiskal skrit prostor, kjer je največ rib, je mladnič prižgal vžigalno vrstico, ni pa znal pravilno ravnati z dinamitno bombo. Škatlo je namreč predolgo zadržal v roki in posledice so bile strašne: nastal je močan pok in silen puh je vrgel fanta ob tla, kjer je obležal ves razmesarjen. Bil je poškodovan po rokah in nogah, na obrazu in sploh po vsem telesu, a vendar je imel še toliko moči, da se je dvignil in opotekajoč se napravil kakih sto korakov, nato je pa omahnil. S polja so prihiteli vaščani in ga prenesli na njegov dom, kamor so poklicali zdravnika dr. Šobra, ki mu je nudil prvo zdravniško

pomoč. Nato so fanta prepeljali v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandijo. Zdravniki so se zelo zavzeli za nesrečneža, vendar ni bilo drugega izhoda, kakor da so mu odrezali obe roki. A da je žaloigra še hujša, je ubogi Žugelj tudi oslepel na desnem očesu.

* Utopljenka v Savi. Te dni so ljudje v Krškem opazili, da je Sava naplavila na pečino pri Jermanovih valovih truplo ženske. Utopljenko so spravili s pečine in prepeljali v mrtvašnico krškega mestnega pokopališča. Utopljenka je imela na sebi samo zeleno rižasto obleko in kombinežo oranžne barve. Je močnega telesa in okrog 180 cm visoka, kostanjevih kratkih las, rjavih oči in okroglega polnega obraza. Stara je okoli 25 let.

* Velik požar na Bregu pri Žirovnici. Pišejo nam: Dne 5. t. m. smo imeli nevaren požar. Okrog 11. ure dopoldne je začel goret hlev posestnice Ribičeve. Ogenj je prešel na hišo, ki je bila vezena s hlevom, in je vsa zgradba zgorela do zidovja. Požar pa je zajel še kočvo vdove Erženove, ki je istotako pogorela do tal. Rešili so le živino in nekaj pohištva. Ogenj je baje povzročil električni motor na pogon slamoreznice. Na plat zvona so takoj prihiteli na pomoč gasilci z vseh strani ki so požar omejili, da se ni razširil še na druga poslopja. Težkoče so v vasi z vodo, ki so jo morali gasilci črpati le iz starih vodnjakov.

* Smrtna nesreča železničarja. V petek zvečer se je vračal s postaje Sevnice proti domu Alojz Perme, železničar in posestnik. Njegova hiša stoji tik ob železnici. V bližini se odcepi cesta na most čez Savo. Ker je ta prevoz že skoro na postaji, je treba iti čez več železniških tirov. Perme pa je šel čez prevoz, ko so na zadnjem tiru baš premikali tovorne vagona, ki so mu zaprl prehod in zaradi tega je nekoliko počakal sredi prevoza. V istem trenutku pa je privozil osebni vlak iz Zagreba. Ker je Perme gledal proti tovornemu vlaku, ni videl prihajajočega osebnega vlaka, katerega stroj je zgrabil Permeta, ga vlekel s seboj in vrgel na drugi tir. Perme je udaril z glavo ob tračnico in je bil kmalu mrtev. Perme je bil dober mož in vesten železničar. Zapušča vdovo in tri nepreskrbljene otroke.

* Samomor odpuščenega delavca. Sredi avgusta je izginil iz Celja 44letni posestnik in cinkarniški delavec Ivan Skok z Ostrož-

nega pri Celju, ki je bil odpuščen iz cinkarne. Pred dnevi je časopisje poročalo, da je Drava pri Središču naplavila truplo neznanega moškega. Celjska policija je s pomočjo orožništva ugotovila, da je mrtvec pogrešan Ivan Skok. Nesrečnež je bil izvršil samomor. Zapušča ženo in dvoje nepreskrbljenih otrok.

* 12letna deklica je izginila brez sledu. V soboto zjutraj je šla 12letna Frančiška Klinarjeva, hčerka strojnega ključavničarja v Novi vasi pri Celju v šolo in je ob 10 dopoldne odšla iz šole. Od takrat je deklica izginila brez sledu. Deklica je dobro razvita, ima temne lase, rjave oči, podolgovat obraz. V dvojni kiti v laseh je imela dve rdeči pentlji in oblečena je bila v belo obleko s pikami, črn predpasnik, bele nogavice in nizke čevlje. Če bi kdo kaj vedel o deklici, naj blagovoli to javiti njenemu očetu Francu Klinarju v Novi vasi pri Celju.

* Uboj brez vsakega povoda. 24letni železniški progovni delavec Jerala se je v soboto pozno ponoči mudil pri vaškem brivcu v Besnici pri Kranju. Iz brivnice so ga fantje poslali v bližno gostilno po žganje. V temi je naletel pred gostilno na dva fanta, ki ju je pozdravil. Ne da bi mu bila odgovorila, sta skočila oba nanj ter ga napadla z nožem in kolom. Prvi ga je z nožem sunil v vrat in mu prerezal žilo odvodnico, med tem ko ga je drugi udaril s kolom. Jerala je zaradi hude poškodbe z nožem kmalu izkrvavel. Ko so bili orožniki obveščeni o dogodku, so takoj šli v Besnico ter so zjutraj v nedeljo že privedli oba ubijalca v Kranj, kjer so ju zaslili. Fanta sta pod težo dokazov priznala dejanje. Zagovarjala sta se, da nista imela namena Jerala ubiti in da sta ravnala v obrambi, češ da ju je Jerala prvi napadel. Ta izpoved se je brž izkazala za neresnično, ker so pri mrtvem Jerali našli nož zaprt v žepu. Napadalec sta komaj 22 letni Mihael Dolničar iz Kalvarije pri Kranju in prav toliko stari Vinko Krt iz Gornje Save pri Kranju. Zakaj sta mlada podivjanca kar na lepem izvršila krvavi zločin, bo dognala preiskava.

* Ker je mislil razgrajšče, je dobil nož v stree. Grozen uboj je bil izvršen v noči na nedeljo v Spodnji Novi vasi pri Slovenski Bistrici. Tam so se fantje spili. 26letni godbenik Alojz Jereb jih je hotel pomiriti. K njemu je tedaj stopil neki delavec, zaposlen pri kolodvorski žagi, in ga je trikrat

in čakal. Podoben nalivu v burji je udaril nov dež svinca v kočvo. Potem pa so postajali redkejši, kakor bi bili streljali zaostali vojščaki, in še ti so utihnil, ko je nastal zunaj divji orkan tulečih in bevskajočih glasov. Može v kočvi so planili kvišku in se pripravili na neposreden napad, ki je moral slediti. Tedaj pa je razburjeno zazvenel od strelne luknje Olafov glas: »Za božje ime, Bram Johnson je tu!«

Celija je bila samo en korak za Filipom ko je ta prispel do svoje luknje. Hkratu z njim je pogledala ven, saj so bile krogle špranje zelo povečale. Da, bil je Bram, ki je stal ob robu gozda. Njegova volčja tropa je bila prosta in je divjala na vse strani po jasi. Bram je štrkljal za volkovi. Njegova divja, okorna postava se je temno in strahotno odražala od bele površine jase. V roki je vihtel orjaško krepelo. Njegovo rjojenje je prepilo ves ostali trušč. Zdaj so volkovi dospeli do gričkov in potem...

Prebivalci v kočvi so spoznali, da so osvobojeni. Spoznali so to tako nenadno, da jim je zastalo bitje src. Bram Johnson in njegovi volkovi so napadli Eskime. Od blaznega orjaka, ki se je bil pojavil ko prikazani in ki je zdaj vihteč krepelo topotal za krvoločnimi zvermi čez jaso, je Filipov vročični pogled preskočil na preplašene Eskime. Niso hoteli več ostati v zaklonišču za grički. Od blaznega strahu otrpli so bili za trenutek negibni, ko so videli, da je dirjala proti njim volčja tropa z divje tulečim volčjim človekom. V prvem trenutku osuplosti ni niti ena roka vzdignila puške, niti en strel ni bil oddan. Nato pa se je iz kognoloških grl izvil strahoten vrišč, in naslednji sekundi je na zasneženi ravnini

med gozdom in verigo gričkov kar mrgolelo bežečih postav. V njih okornih možganih je imela prostor le pošastna misel: da jih niso napadla zemška bitja, ljudje ali živali, temveč vragovi.

Ze so bili Bram Johnson in njegovi volkovi sredi med njimi. Zverji, ki jih je priganjal strahotni glas gospodarja, so divje mesarile moža za možem, in zdaj je videl Filip tudi Brama, kako je dohiteval opletajoče se postave drugo za drugo in treskal z debelim kolom po telesih in glavah.

Celija se je omahuje obrnila in roke pritisniva na obličje se z vzdihom naslonila na steno. Olaf je planil mimo nje, odpahnil pri vratih zapah in odprl vrata. Filip je bil korak za njim, ko je Olaf stopil okoli kočve in začel streljati. Sovražnik za sovražnikom se je zvrnil od njunih krogel. Če so Bram in njegovi volkovi v svoji divji krvoločnosti tudi slišali strele, so jim posvečali prav tako malo pozornosti kakor kričanju po usmiljenju iz sovražniških grl, ki jih je davil strah.

V eni minuti se je za ljudi v kočvi vidni del grozotne igre končal. Zadnji Kognmolek je izginil v gozdu, a volčji človek in njegovi volkovi so dirjali za njimi.

Filipi je pogledal tovariša. Njegova puška je bila vroča in prazna. Stari smeh se je še zmerom igral okoli Olafovih ustnic, vendar ga je stresalo kakor v vročici.

»Ne bomo jim sledili,« je rekel. »Bram in njegovi volkovi bodo to laže prebavili kakor mi, in Bram se bo vrnil k nam, ko bo opravil svoje delo. Med tem se bomo pripravili za pot in za izpmembo malo krenili proti domu. Kaj praviš k temu? Te kočve sem že sit, sicer pa je tudi že precej nerabna. Štiride-

set dni in noči! Bil je pekel. Ali imaš kaj tobaka, Filip? Daj mi ga za pipo... in ti bom spet nadaljeval zgodbo o princesi Celiji in vojvodi Rugnijskem. Kje sem že ostal?«

»Kako — praviš?«

»Kje imaš tobak, Filip?«

Ne čisto priseben je izročil Filip Olafu vrečico s tobakom. »Princesa Celija — vojvoda Rugnijski?«

Olaf je prikimal in si natlačil pipo. »Tako sem rekel. Arnim je vojvoda Rugnijski, čeprav ne vem čisto natančno, kje je Rugni. Nekje v Rusiji je. Pregaš je bil v Sibiriji. Že mnogo let je od tega. Celija je bila takrat še otročiček. Pregaš so ga, da je prišel drug na njegovo mesto. Razumeš? Pripovedoval mi je, da mu je to izposlovalo nekaj Rasputinov prijateljev in da je dolga leta preždel v petropavlovski trdnjavi v podzemski ječi, kjer je tekla Neva nad njegovo glavo. Večina njegovih prijateljev je morala v sibirsko pregnanstvo ali pa v tujino. Ti so mislili o njem, da je že mrtev, in nekaj teh prijateljev se je pobrigalo za Celijo. Malo časa pred tem, preden je bil Rasputin umorjen in še preden je nastala revolucija, so izvedeli da je Arnim še živel in počasi hiral nekje ob sibirski obali. Celijina mati je bila Danka. Umrla je zgodaj in Celija se je komaj more spominjati. Toda nekaj njenih sorodnikov in ruskih izseljencev v Londonu je skovalo načrt da bi Arnima spet postavili na njegovo mesto. Nabavili so si ladjo, vzeli s seboj Celijo in — Olaf se je ustavil, da si prižge pipo — »odpluli proti Sibiriji, kjer so našli vojvodo. Pobegnili so z njim, preden so kaj slišali o revoluciji in preden so izvedeli, da bi se bil Arnim lahko z drugimi političnimi

zabodel z nožem. S tretjim sunkom ga je zadela v srce, da je Jereb takoj izdihnil. Pokojnik je bil znan kot dober godbenik. Bil je pošten fant. Skrbel je za svojo mater.

* **Izropana trgovina.** V Arnacah pri Št. Ilju so se neznani storilci splazili v trgovino Ivana Gruberja ter odnesli razno manufakturno blago, obleke, perilo, cigarete, cigare in tobak v skupni vrednosti okoli 16.000 din.

* **Cebele mu je zastupil.** Radovljiški župan g. Franc Resman je odpeljal čebele na pašo in jih oddal pri nekem posestniku blizu Velesovega. Te dni pa mu je nekdo zastupil sedem Žnideršičevih panjev.

* **Za roparski napad sedem let robije.** Pred petčlanskim senatom v Celju se je zagovarjal 18-letni delavec Anton T. s Klanca pri Dobrni zaradi poskusa razbojništva. T. je slišal, da večkrat kak moški napade kakega pešca in mu vzame denar. Zato je tudi on sklenil, da bo kogarkoli napadel in oropal ter si z uropanim denarjem kupil kolo. Zato je vzel nekemu svojemu prijatelju nabit samokres in šel v zdraviliški gozd na Dobrni. Tam je zagledal na klopi Ano Sokolovo iz Beograda, ki je ni poznal. Ker se mu je zdelo gospa premožna, je molče stopil k njej, potegnil iz žepa samokres in iz neposredne bližine sprožil proti njeni glavi. Krogla je samo oplazila gospo po desnem sencu poleg očesa in jo lahko poškodovala. Ko je začela gospa klicati na pomoč, je fant pobegnil. Zaradi svojega zločina je bil zložinski pokvarjenec obsojen na sedem let robije.

* **Ljubezenska pisma je odnesel bratu.** Visokošolec Miroslav se je moral zagovarjati pred sodnikom poedincem v Ljubljani. Zgodba je takale: Obtoženčev brat je prejemal od žene nekega uradnika ljubezenska pisma. V teku časa se je nabralo v predalu zaljubljenega brata 19 pisem, ki jih je napisala nežna roka. Morda ne bi nikoli prišlo na dan, v kakšnih prepovedanih odnosih sta obtoženčev brat in poročena žena, ako bi ne vtaknil obtoženec svojih prstov vmes. Ko je obtoženec izvedel, da ima njegov brat taka pisma, mu je šinila v glavo nenavadna misel. Šel je in je bratova pisma ukradel. Že to je bilo grodo dejanje, a še grše je bilo, kar je sledilo. Obtoženec ljubezenskih pisem ni morda porabil, da bi se maščeval ali da bi naredil samo zgago. Nesrečnež jih je ponudil možu žene, ki je bratu pisala pisma, v nakup kar za 17.500 din. Mož omenjene žene pa je v veliko razočaranje obtoženca šel na policijo in je zahteval posredovanje. Tako se je za to nena-

pregnanci vred vrnil in terjati svoje pravice. Iz razumljivih vzrokov so si najeli za beg ameriško ladjo za lov na kite, toda jadrnica je v Coronationskem zalivu obtičala v ledu. Da ne bi izgubljali časa, so se odpeljali dalje na saneh s pasjo vprego. S seboj so imeli vodnike. Med tem se je še marsikaj zgodilo. Kar sem ti povedal, je jedro vse zgodbe, Filip. Smem se menda zanašati na to, da se boš naučil danski, in potem boš lahko vse podrobnosti slišal iz Celijinih ust. Celija je prava princesa, dragi tovariš, in njen očka je pravi vojvoda. Od tebe je zdaj odvisno, ali se bo amerikanizirala. No, kaj pa to pomeni?«

Celija je prišla iz kočice in stopila k Filipu. Ni poizkusila skriti čara v svojih očeh pred Olafom, kar je povzročilo, da se je ta tiho zasmejal. »Mislim, Filip, da si polovico amerikanizacije že opravil. Vojvoda naj se vrne k svojemu narodu, ki ga je bil zaprl v klet, in naj se mu primerno zahvali za vse tiste dobrote, toda lady Celija je vzljubila Ameriko, kakor vse kaže. Menim, da jo bo bolj ljubila kakor katerokoli deželo na svetu!«

Bilo je pozno popoldne. Peljali so se na ledenem traku Copperminea proti jugu, ko so zaslišali daleč za seboj tulež Bramovih volkov. Slišali so ga samo enkrat, kakor bi ga jim prinesel na ušesa sunek vetra. Ko so v somraku utaborili, je bil Filip trdno prepričan, da je blaznež s svojo tropo tesno za njimi.

Skrajna utrujenost je za več ur uspavala Celijino in Filipovo zavest, med tem ko je Olaf, zadelan v dva težka eskimska kožuha, ki ju je bil uplenil na bojišču stražil vso noč. Med to dolgo stražo je dvakrat slišal čudne

vano prisvojitve tuje lastnine začelo zanimati oblastvo. Obtoženca je sodnik spoznal za krivega in ga je obsodil na 900 din denarne kazni ali 15 din zopora, a zaradi olajšilnih okolnosti in dosedanje neoporečnosti pogojno za dve leti.

* **Mlada je začela.** Ko se je predzadnje nedeljo dopoldne vrnila od maše domov Ana Horvatova, posestnica v Lutvercih, je opazila, da jo je v času njene odsotnosti nekdo okradel. Osumila je takoj svojo bivšo služkinjo, 15letno Katico iz Polic, ki jo je po enem tednu službe odpustila. Ta njen sum se je izkazal za opravičenega. Orožniki so na podlagi prijave izvršili preiskavo na domu Katicice, ki je sprva sicer tajila tatvino, naposled pa jo je priznala. Ukradene predmete je orožništvo vrnilo oškodovanki.

* **Zaboj ruskih draguljev ukradenih.** V Beogradu so te dni prijeli in zaprli dva Rusa, ki sta s četami generala Vrangla prišla v Jugoslavijo in se tukaj nastanila. Ko je bila vojska generala Vrangla prišla v Kotor, je pripeljala s seboj štiri zaboje dragocenosti iz ruske državne zastavljalnice. General Vrangl je močno skrbel, da bi se kaj tega rešenega blaga ne izgubilo. Želel je, da bi se ustanovila mešana jugoslovensko-ruska komisija, ki bi se brigala za te dragocenosti. Vendar pa so začeli ljudem, ki so se mogli izkazati, da so lastniki kakega zastavljenega in rešenega predmeta, dragocenosti vračati. Vendar se za večino blaga ni nihče oglašil. General Vrangl je tedaj želel, da bi se blago, ki se zanj gospodar ne oglašil, prodalo, da bi s tistim izkupičkom mogel vzdrževati svoje ljudi in ruske ustanove v begunstvu. Vendar se tudi to ni izvedlo, marveč je že od leta 1922. to dragoceno blago v štirih zabojih ležalo v kletih finančnega ministrstva v Beogradu. Prav za prav so štiri ogromni zaboji prišli v Kotor. Tam pa so na željo Rusa Genzelja, ki je bil nekak uradnik petrograjske zastavljalnice, blago preložili v štiri nove manjše zaboje, češ da so veliki zaboji že trhli, kar je bilo menda tudi res. Ko pa so dragocenosti prelagnali, je znal Genzelj tako manipulirati, da je menda za en cel zaboj dragocenosti ostalo njemu. To pa je bilo že pred 16 leti. Prišlo pa je na dan šele zdaj, ker so se nekateri začeli spraševati, kako moreta Genzelj in njegov prijatelj Kvašinski tako imenitno živeti. Izkazalo se je, da je Kvašinski nosil demante in zlatino v Pariz in London naprodaj tamkajš-

njim zlatarjem. Zdaj so oba zaprli in Genzelj je že vse priznal.

* **Eno uro je ležal v cestnem blatu, da bi prepričal orožnike o roparskem napadu nanj.** Te dni je prijavil na orožniški postaji v Hočah oskrbnik veleposestva dr. Scherbauma Hrapot Maks iz Rogoškega dvora in občini Hočah, da sta neznana razbojnika napadla 20-letnega prevoznika mleka Josipa Praprotnika na cesti pri Rogoškem gozdu, in mu vzela torbico, v kateri je imel 1300 din kot izkupiček za prodano mleko. Po izvršenem razbojniškem napadu pa da so napadalci izginili. Kakor je Praprotnik izpovedal, sta nenadno priskočila k njemu dva neznana moška z nožema v rokah, mu prerezala rokav plašča na levi strani in jermen, na katerem je imel obešeno torbico z denarjem, ga oropala, vrgla na cesto v blato, kjer je ležal eno uro in klical na pomoč, dokler niso prišli ljudje in ga odpeljali domov. Orožniki so se napolili skupno z oskrbnikom Hrapotom in napadenim Praprotnikom na kraj dogodka. Podrobno so pregledali kraj in zasliševali mladeniča. Orožnikom pa so njegove izjave postajale čedalje bolj sumljive in so mu zato svetovali, naj rajši pove vse po pravici. Po daljšem oklevanju je Praprotnik priznal, da je razbojniški napad le hlinil. Priznal je tudi to, da si je sam razrezal plašč in jermen na torbici, nato pa se je vrgel v blato na cesto in ležal tam celo uro, da bi bil vsak sum izključen. Preden pa se je vrgel na cesto, je še pognal konja proti domu, nato pa začel klicati na pomoč. Praprotnik je tudi pokazal kraj, kamor je skrnil denar. Zakopal ga je v bližnem gozdu. Manjkalo je 100 din, za katere je Praprotnik priznal, da jih je zapravil v Mariboru. Njegov gospodar pa ne trpi škode, ker je Praprotnik imel toliko denarja pri njem že zasluženega.

* **Tatinska šestorica.** Mali kazenski senat v Mariboru je izpraševal te dni vest šestorice, ki je od pomladi l. 1937. do konca aprila letos izvršila številne vlome in tatvine. Vlamjali in kradli so po Rošponu, Kamnici, Vinarju, Ribniškem selu in drugod. V teku preiskave so dognali, da je bil kolvodja te tope 31letni Ivan Skupek iz Studencev, ki je bil že večkrat kaznovan. Ukradene predmete so pod njegovim vodstvom spravljali k Rusjanovim v Kamnici in k Lebanovim v Studencih, kjer so jih, kolikor je šlo za jestvine, skupno pojedli. Obsojeni so bili: Ivan Skupek na tri leta strogega

krike. Ali so bili to človeški ali živalski glasovi, ni mogel razložiti.

Drugega dne je bila vožnja s spočitimi psi hitrejša, in ko so se to noč utaborili na neki jasi, so si napravili velik ogenj. Bil je tako velik, da je razsvetljeval ozemlje na razdaljo petdesetih korakov in še več. Zdajci se je pred njimi pojavil Bram Johnson. Prišel je tako nenadno in tako tiho, da je Celija kriknila, a Olaf, Filip in Arnim so od začudenja na široko odprli oči.

V svoji desnici je nosil volčji čuden čuden predmet. Bil je eskimski plašč, ki je bil zgoraj zvezan; na dnu te vreče za silo se je takljala nekakšna kepa. Bram navidezno ni videl nobenega izmed prisotnih razen Celije. Samo na njej je obvisel njegov pogled, ko je stopil k njej in med tihim klokotom in mrmranjem položil zavitek pred njene noge. V naslednjem trenutku je že izginil v temo.

Sved je vstal in rekel Celiji nekaj besed, ki naj bi odvrnle Celijine misli od zanimanja za zavitek, ter pri tem zgrabil za darilo volčjega človeka. Filip je opazil čuden izraz njegovega obraza, ko je za Celijinim hrbtom vrečo toliko odprl, da je lahko bežno pogledal vanjo. Nato se je Olaf odstranil iz območja ognjenega svita, a se je kmalu vrnil brez vreče in smeje se rekel nekaj besed Celiji v njenem jeziku.

»Ni potrebno, da bi izvedela, kaj je bilo v omotu,« je pojasnil Filipu. »Rekel sem ji, da je bilo usmrajeno meso, ki ji ga je prinesel Bram v dar. No, bila pa je Blakeova glava. Saj veš, da imajo Kogmoloki čedno navado razveseljevanja prijateljev s tem, da jim darujejo glave mrtvih sovražnikov. Lepo darilo za Celijo, kaj?«

Kakor vidite, se lahko tudi v današnjih časih doživi kaj čudnega. Arhiv kraljeve severozapadne policije na konjih je pri teh pustolovskih zgodbah tudi prišel na svoj račun. Primer Brama Johnsona, blaznega volčjega človeka je bil zanimiv akt, ki je počival z drugimi nanj nanašajočimi se listinami, uradnimi in osebnimi, od raznih ljudi podpisanimi in zapriseženimi, v zapečatenem ovoju. Med temi prilogami je bilo kratko in stvarno poročilo korporala Olafa Andersona iz divizije v Fortu Churchillu. zraven pa tudi daljše, podrobnejše izpovedi prič: gospoda Filipa Branta in njegove soproge in pa vojvode Rugnijskega. Na ta zapečaten ovoj je bila prileta kopija sodnega odloka, s katerim je bilo izrečeno Bramu Johnsonu sodno pomiloščene. Tako Bram ni bil več zločinec in ga policisti niso več preganjali.

»Pustite Brama Johnsona pri miru,« so spričo tega modrega in človekoljubnega sodnega odloka govorili policisti drug drugemu. Bramova dežela je velika in divja. On in njegovi volkovi smejo loviti tam v večnem ledu v svitu lune in zvezd.

K O N E C

MOSKI PONOS

V tramvaj stopi deček. »Otroški vozni listek, prosim,« pravi sprevodniku.

Sprevodnik zmaje z glavo: »Otroškega voznega listka ne moreš dobiti, ker si že prevelik.«

»Če je pa tako, pa mi dajte vozni listek za odrasle in ne tikajte me, se odreže dečko.

zapora in na izgubo častnih državljanjskih pravic za dobo treh let, Franc Leban in njegova žena Marija vsak na leto dni strogega zapora, 300 din denarne kazni in na izgubo častnih pravic za dobo dveh let, Ivan Rusjan na 6 mesecev strogega zapora in na izgubo častnih pravic za dobo dveh let, Jožefa Rusjan na mesec in 20 dni strogega zapora, pogojno za dobo dveh let F. J. na osem mesecev strogega zapora.

* **Prijeta sleparja.** Te dni sta se pojavila v St. Vidu in v Stični dva sleparja, ki sta se izdajala za brusarja in popravilca dežnikov. V St. Vidu je eden od njiju vzel v popravilo dva dežnika. Toda zaman so čakali, da bi dežnika prinesel nazaj. V Stični je eden vzel britev, da bi jo nabrusil. Namišljeni brusar je z britvijo izginil. Lastnik britev je zadevo naznanil orožnikom. Orožnik se je na kolesu brž odpeljal za sleparjema ter ju dohitel na Krki. Odvezel jima je dežnika in britev, sleparja pa izročil sodišču.

* **Napad na sokolsko godbo.** Na Polšniku pri Litiji obstoji že nekaj let sokolska četa. Kljub mnogim cviram četa marljivo deluje. Nedavno nedeljo, ko so imeli javni nastop, je prišlo na Polšnik tudi precej zunanjih gostov. Največ je dospelo Sokolov iz Zagorja, Trbovelj, Litije in Ponovič. Pri javnem nastopu in sokolskem praznovanju je sodelovala sokolska godba iz Trbovelj. Telovadba je uspela zelo lepo. Po javnem nastopu se je razvila ob sodelovanju trboveljskih sokolskih godbenikov prijetna zabava. Sokolski praznik na Polšniku pa nekaterim nasprotnikom ni bil všeč. Ko se je vračala trboveljska sokolska godba na vlak, so doživeli slovo, kakršnega niso bili doslej še nikjer deležni. Noč je bila temna, in ko so korakali ob svitu luči po poti v dolino, se je iz zasede usulo nanje kamenje. Več Sokolov je bilo ranjenih nekateri pa so dobili kamenje in drva v instrumente, da so godala zdaj pokvarjena. Eden izmed sokolskih bratov je dobil precej hudo poškodbo na glavi. Moral je k zdravniku. Vračajoči se Sokoli so sicer izsledili podivjane nočne napadalce iz zasede, ki pa so v temi brž izginiti v gozd.

* **Vlomilci odnesli skrite tisočake.** Kmet Anton iPtarič s Klenovnika ni zaupal svojega denarja hranilnicam, a tudi pred domačimi ga je skrival. Pred kratkim pa so vlomili ponoči v njegovo hišo razbojniki, pretaknili vse in naposled odkrili okrog 10 tisoč dinarjev.

* **Družba za ponarejanje denarja izsledena.** Orožniki z Brega pri Ptujju so že dalje časa slutili, da je bila nekje v bližini delavnica za ponarejanje denarja. Te dni se jim je naposled posrečilo izslediti ponarejevalnico v Slovenji vasi. Aretirali so tri osebe, pri katerih so našli razne priprave za ponarejanje. Aretiranci so bili izročeni sodišču. Sumijo, da je bilo udeleženih še več oseb.

* **Vlom v Nazarju.** V nedavni noči so neznanzi vdrli skozi okno v prostore delavskega konzuma v Nazarju pri Mozirju. Navrtali so železno blagajno in vzele iz nje 10.901 dinarjev gotovine. Odnegli so tudi nekaj tobaka, ostalega blaga pa še niso pritaknili. Za vlomilci ni sledu.

* **Zapravljiv berač.** V Dravogradu je beračil po raznih gostilnah 34letni Leopold Lozar iz Črnomlja. Z nabiralno plojo je pod pretvezo, da je jetičen in da mora skrbeti za otroke, nabral pri 55 osebah 727 dinarjev, ki jih je v nekaj dneh zapravil. Aretirani Lozar je delomrznež.

* **Tatvina na Dolenjskem.** Nedavno popoldne je bilo v Dobruški vasi vlomljeno k posestniku Fabjanu Janezu. Tatovi so odnesli nekaj moške obleke, ženskega perila, več parov čevljev, nekaj svinjske masti in razno drugo blago. Prav tako so odnesli vaškemu pastirju Rodiču vso obleko, kloбок in čevlje, tako da zdaj nima drugega kakor tisto, kar je imel na sebi. Pred dnevi je bilo ukradeno na Stari Bučki nekemu posestniku 30 litrov žganja. Orožniki so storilcem menda že na sledu.

Radio Ljubljana

od 11. do 18. septembra

Nedelja, 11. septembra: 8.00: Pevski zbor »Zarja« iz Trbovelj, vmes plošče. 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trboveljske cerkve. 9.45: Verski govor (dr. Fajdiga). 10.00: Kvartet mandolin, vmes plošče. 11.00: Otroška ura (Slavica Vencajzova). 11.30: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 13.00: Napovedi. 13.20: Za kratek čas in dobro voljo (plošče). 17.00: Kmetijska ura: Več dobrega semena — več pridelka (inž. Mikuž). 17.30: Prenos tekme harmonikarjev z velesajma. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Koncert radijskega orkestra. 21.00: Prenos petja in glasbe iz Cesarjeve restavracije na velesajmu. 22.00: Napovedi, poročila. 22.10: Citraški duet (Emil Mesgolits in Marijan Rebin).

Ponedeljek, 12. septembra: 12.00: Vesele pesmi (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Napovedi. 18.00: Po domače (plošče). 18.40: Dušaneve boleznin in značaj (prof. Hrovat). 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Zanimivosti (Mirko Javornik). 20.00: Koncert (Ivan Franci, operni tenorist, in radijski orkester). 21.30: Koncert na vurljiških orglah (plošče). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Prenos petja in glasbe iz velesajmske Cesarjeve restavracije.

Torek, 13. septembra: 12.00: Baletna glasba (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Pisana šara (plošče). 14.00: Napovedi. 18.00: Pester koncert radijskega orkestra. 18.40: O našem narodno-obrambnem delu, II. del (profesor Etbin Boje). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: 10 minut zabave. 20.00: Polke in valčki (plošče). 20.30: Bachova ura (Silva Hrašovčeva — klavir in radijski orkester). 21.15: Koncert radijskega orkestra. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Prenos lahke glasbe iz kavarne Nebotičnika.

Sreda, 14. septembra: 12.00: Uvertire (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Šornov šramelkvartet. 14.00: Napovedi. 18.00: Operetni napevi (plošče). 18.40: Mladinska ura: Opazuj in poskušaj (prof. Miroslav Adlešič). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Šahovski koticček. 20.00: Večer lahke glasbe (sodelovali bodo pevski jazz-kvartet, citraški duet Kosi-Skok in Roman Petrovič — bariton solo). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Plesna glasba (plošče).

Četrtek, 15. septembra: 12.00: Operni napevi (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Harmonika solo (Lojze Kokalj). 14.00: Napovedi. 18.00: Iz Leharjevih operet (koncert radijskega orkestra). 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: 10 minut zabave. 20.00: Koncert pevskega zbora Glasbene Matice. 20.45: Foskočne in vesele (plošče). 21.00: Koncert radijskega orkestra. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Koncert lahke glasbe (Drago Žagar in radijski orkester).

Petek, 16. septembra: 12.00: Iz naših logov in gajev (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Vesel opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Napovedi. 18.00: Godbe na pihala (plošče). 18.40: Ženska ura: Obvezno ljudsko zavarovanje (Cirila Štebičeva). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Zanimivosti za planince: O letošnjem kongresu slovanskih planincev v Pragi (dr. Brilej). 20.00: Koncert (Štefanija Pavlovičeva, prof. Marjan Lipovšek in radijski orkester). 21.20: Orglice in harmonika (Avgust Stanko in Franc Petan). 22.00: Napovedi, poročila. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 17. septembra: 12.00: Malo za šalo, malo za res. 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Za delopust (radijski orkester). 18.40: Socialno skrbstvo v Ameriki (Zlata Pirnatova). 19.00: Napovedi, poročila.

19.30: Nacionalna ura. 19.50: Pregled sporeda. 20.00: O zunanjih politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: Malo za šalo, malo za res. 31.00: Prenos opere »Falstaff« iz Rima, v odmoru napovedi, poročila.

Popotnikova torba

Praznik planinskega Sokola

Planina pri Rakeku, avgusta.

V nedeljo 28. avgusta je Planinski Sokol polagal račun svojega dela. Čeprav je deževalo, so prihiteli Sokoli z Rakeka, iz Dol in Gor. Logatca, Žirov, Cerknice in z Vrhnike, da podpro s sodelovanjem in navzočnostjo obmejno sokolsko postojanko. Zupno upravo je zastopal br. Senica, starosta dolnenjegaškega Sokola. Navzočih pa je bilo tudi več oficirjev. Planina se je za ta dan odela v državne zastave.

Pred nastopom je šel po Planini sprevod, ki sta mu bila na čelu dva konjenika z državno zastavo. V sprevodu so bili štirje članski, en naraščajski in en dečji prapor. Igrala je gasilska godba iz Cerknice. Vseh pripadnikov Sokola je bilo v sprevodu 300. Bili so vso pot deležni pristranskega pozdravljanja in je nanje kar deževalo cvetje. Mladina je kipela navdušenja in je vso pot prepevala sokolske in druge domoljubne pesmi.

Po sprevodu je bil nastop. Pod vodstvom br. načelnika so prikorakali na telovadišče vsi telovadni oddelki in med igranjem državne himne izkazali čast državni zastavi. Ko je godba zaigrala »Hej Slovani«, so zaplapolale zastave slovanskih narodov. Po kratkem nagovoru in počastitvi spomina kralja mučenika je zaoril po telovadišču sokolski pozdrav starešini Nj. Vel. kralju Petru II. Pri javni telovadbi je nastopilo 167 pripadnikov, ki so svoje vaje izvajali prav dobro. Posebno so ugajale praške proste vaje za naraščaj in članstvo. Po končani telovadbi je bil še za moški naraščaj štafetni tek 4×100 m, pri katerem je odnesla prvo mesto vrsta iz Dol. Logatca. Pri teku na 400 m za moški naraščaj pa so pripadla 1., 2. in 3. mesto Planini. Nato je bil zbor vseh telovadečih, med katerim je bila med petjem »Le naprej« sneta državna zastava.

Po nastopu je bila narodna zabava, ki se je zaradi večernega hlada nadaljevala v Sokolskem domu. Ves čas je prav pridno igrala gasilska godba iz Cerknice. Proti ponoči je poskušala malo prevneta trojica nesokolov motiti potek veselice, toda Sokoli so se zadržali mirno in dostojanstveno. Če bi bil potreben kak dokaz o sokolskih vrlinah, so ga planinski Sokoli pri tej priliki dali. Slišimo, da se bosta z zadevo pečali še sodišče in sresko načelstvo.

V splošnem je nastop prav dobro uspel in ponovno dokazal, da je Sokol s svojim resnim, poštenim in neutrudnim delom zafel v Planini že vse prebivalstvo in da zasluži koš obmejna narodna postojanka vso pozornost in podporo.

Naliv je odnašal zemljo v dolino

Sv. Križ nad Litijo, septembra

Strašno hudo uro smo imeli te dni okoli Sv. Križa nad Litijo. Lilo je kakor iz skafa, vmes pa je tolkla tudi toča. Po nevihti sta Moravska gora in okolica imeli drugačno podobo: čisto vse je okleščeno in dolina je preplavljena z ilovico in peskom. Sodijo, da je voda odnesla v dolino za kakih 5000 kubnih metrov zemlje.

Med najbolj udarjenimi je kmet Pipan iz Čepelj. S sosedom se je napotil popoldne v vinograd. Ko je nastopila huda ura, sta stekla v zidanico. Nekaj trenutkov nato se je začela vlivati po hribu navzdol ogromna zaloga vode, za njo pa se je valjala zemlja. V nekaj trenutkih je bil njegov vinograd uni-

žen. Medtem ko sta Pipan in sosed vedrila v zidnici, je skozi okna in zadnja vrata začela vdirati v zidnico voda. Moža sta se prestrašila, da bosta utonila sredi zidnice, pa sta pobegnila.

Med hudo udarjenimi je tudi posestnik Borštinar. Istotako je prizadet posestnik Sapor Lojze, ki ima grunt v Moravški gori. Skozi vinograd je šel cel plaz, ki mu je potrgal trte, hišo pa mu je zasulo tako visoko, da ni mogel več skozi vrata. Ko se ni mogel pred valovi in peskom nikamor več skriti, se je povzpел do okna in se je s skokom rešil iz poslopja.

Dolga je še vrsta prizadetih posestnikov. Med drugimi je oškodovan tudi žunik Fidler iz Dol, ki ima pri nas svoj vinograd. Prav tako so udarjeni še kmet Zavrl z Jelenj, Višnjikar z Brezovega in Fakin Avguštin. Huda škoda je prizadela tudi Brigito Jereletovo lastnico Valnerjevega vinograda, ki je bil eden najlepših, kar jih je premogla naša vinorodna okolica. Zdaj pa je vinograd uničen. Poštar Oven ima tudi uničen vinograd in je ob vso otavo, ki so jo prav tedaj sušili. V dolini so imeli ponekod do kolen visoko vode v hišah. Med prizadetimi v dolini je znani svetokriški trgovec Robert Vidmar, ki mu je vdrla voda v trgovino in skladišče.

Zadnje čase je trpel naš kraj precej zaradi škodljivih bramorjev. Kako uro po nali-vu je pavallo po vrhu vode obilo bramorjev. Posestniki ob spodnjem toku so se zbalili, da bo ostala vsa naplavljenega golazen pri njih, zato so nagnali mladež, da je lovila plavajoče bramorje.

Skozi dolino teče skromen potoček, ki je ob nevihti narasel v razdivjano reko. Vodna zaloga poleg Vidmarjeve trgovine se ni mogla sproti odtekati pod mostom, zato je preplavila most in ga na enem koncu spodjedla. Za promet je zdaj most neraben.

Prav na robu hudournega območja ima svojo zemljo posestnik Smolič iz Orešja. Ob stari cesti je imel visoko škarko, ki mu jo je neurje podrlo, da mu je zdrčal v dolino vinograd.

Škoda, ki so jo utrpeli prizadeti posestniki, se ne da preceniti. Vinogradi niso uničeni le za letos, temveč za vrsto let.

Haloško pismo

Sv. Barbara v Halozah, septembra.

V nedavni noči nas je obiskala huda ura. Okrog polnoči se je silno bliskalo in grmelo. Kmalu nato je strela udarila v hišo posestnika Emeršiča v Velikem Okiču. Nedolgo po tem se je pa vsula toča in močno prizadela vinograde v Gradiščah, pa tudi v Paradižu in Gruškovcu.

V nedeljo 21. avgusta smo izročili materi zemlji dobrega gospodarja in očeta, soustanovitelja in dolgoletnega predsednika tukajšnje posojilnice g. Kokala Janeza iz Paradiža. V skromnih haloških razmerah je vzorno vzgojil svoje otroke. En sin je višji železniški uradnik, drugi frančiškan, hčerka pa je učiteljica na meščanski šoli. Na domačiji je sin Jože, a pri hčerki Ani je dobri starček preživljal jesen svojega življenja. Bodi mu zemljica lahka, zalujočim naše sožalje!

Naši vrli orožniki so pod spretnim vodstvom narednika g. Jožka Zabavnika odkrili preko naše meje že na Hrvaški organizirano roparsko tolpo, ki je cela desetletja neovirano plenila po naših krajih. Njen vodja je neki 73-letni Habrko, ki je svoje člane pred sprejemom v svojo družino celo zaprsegel kot kake vojake ali uradnike. Našim orožnikom iskreno čestitam, na uspehu. Upamo, da bomo o tej zadevi še lahko več poročali in to mnogo zanimivega, čim bo preiskava končana.

**Po Sloveniji gre glas:
»Domovina« je za nas**

Naši na tujem

Iz Hervest-Dorstna (Nemčija) nam pišejo: Jugoslovensko narodno delavsko društvo v Hervest-Dorstnu bo obhajalo 15letnico obstoja z vinsko trgatvijo v nedeljo 25. t. m. v gostilni Westfalenhofu. Začetek popoldne ob 17. uri. Povabljeni vsa slovenska društva.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vrh vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64 — Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija, števil. 1458-66 Ned Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

Iz Prekmurja

Po 24 letih se je vrnil iz Rusije. G. Šiftar Aleksander, brat tvorničarja g. Šiftarja Ludvika iz Murske Sobote, se je vrnil iz ruskega ujetništva. S seboj je privedel ženo in hčerko, ki je študirala v Rusiji medicino.

Strela zažgala mlin. V nedavni noči je strela udarila v Vučakov mlin, v Vadarcih. Mlin je kljub takojšnjemu gašenju zgorel do tal. Škoda je tem večja, ker je bilo v mlinu mnogo žita. Škoda je z zavarovalnico le delno poravnana.

Negovanje kože

Ženske imajo često po nadlaktih, a tudi po stegih raskavo kožo, tako zvano kurjo polt, kar ni lepo. To se da precej lahko odpraviti, če se umivamo po rokah in nogah s prav vročo vodo. Nato se nadržemo s segretim finim laškim oljem in skrtačimo s čisto krtačico, kakor jo rabimo za nohte. Če to nego dvakrat na teden ponovimo, bo kurja polt kmalu izginila.

Tudi trda koža na komolcih, ki se često pojavlja, se da odpraviti. Sicer je to navadno posledica razvade, s komolci se opirati na mizo. Koža postane spet mehka in bela, ako razpolovimo limono, iztisnemo nekaj soka in ga nadomestimo z žlico olja. Potem nadržemo z eno polovico en komolec, z drugo pa drugi komolec. A treba sukati limono okoli komolca najmanj deset minut, da koža sok in olje dobro upije.

Clevelandskemu morilcu so na sledu

Ob koncu avgusta je clevelandska policija prijela 65-letnega cunjarja Elmerja Cummingsa kot osumljenega, da je on tisti morilec, ki je v teku štirih let iz nekega bolestnega nagiba izvršil 13 umorov. Sedem žensk in šest moških je postalo žrtev tega strašnega morilca. Izmed žrtev sta le dve spoznani. Sled za morilcem je pokazal šele 13. umor, ki so ga odkrili 16. avgusta letos, in sicer je dala sled za njim odeja, v katero so bili zašiti ostanki trupla. Začeli so iskati lastnika odeje in so v to svrhu objavili njeno sliko v časopisju. Kmalu se je prijavil neki moški in je povedal, da je to odejo pred sedmimi tedni prodal cunjarju Elmerju Cummingsu. Na podlagi te ugotovitve se preiskava nadaljuje.

Ni besed, ki bi mogle zadostno nazorno opisati strahoto in okrutnost clevelandskih umorov. Vsi umori so bili na enak način izvršeni, kar je dokaz, da so bili izvršeni od istega zločinca. Trupla umorjenih žrtev so

Snaga pri govedu

Čitali ste naredbo, ki prepoveduje dogon onesnažene živine na sejme. Posebno zdaj, ko razsaja slinavka in parkljevka, je čistoča pri živini potrebna, če se hoče kmet obvarovati nepotrebnih stroškov in izgube.

Za konje ve vsak živinorejec, kolike je koristi čohelj (štrigelj) za dobro rejo in zdravje. Da bi pa tudi goved tako snažil, ne pride nikomur na um. Vendar je taka zakrknjenost prav nespametna in celo škodljiva. Toda tudi tisti, ki olušči z goveda s čohljem samo najhujšo nesnago, ne stori še dovolj.

Ko si očedil govedo najhujšega blata, vzemi enako ko pri konju v eno roko žimnato krtačo, v drugo pa čohelj in videl boš, koliko prahu boš nadrgnil. Krtačo in čohelj obešaj zunaj na podboje, da ti v vlažnem hlevu prehitro ne preperita. Koristi krtačenja boš kmalu videl v dobrem teku in pomnoženem mleku in v boljši in hitrejši reji živine.

Da se pa govedo ne bo tako zamazalo, ne štedi s steljo in si jo pravočasno in dovolj pripravi že v zgodnji jeseni za celo zimo. Hlev skidaj vsak dan! Ometaj tudi pajčevino in hlev pridno zrači.

Nekaj nasvetov staršem

Nepotrebno je mučiti otroke s poukom, dokler niso godni za šolo. Možgani otrok pred šestimi letom so še premalo razviti, da bi mogli opravljati duševno delo. Nikar ne mislite, da pomeni ponavljanje iz otroških ust že resnično umevanje.

Otroke je važno privaditi na razočaranja. Naj vedó, da ne morejo dobiti vsega, kar bi hoteli. Seveda pa tu ne smemo pretiravati, kajti otroci potrebujejo po drugi strani mnogo veselja za svoj razvoj.

Otroci so telesno razmeroma zmogljivejši od odraslih. Opazujte jih samo, kako se v igri po cele ure podijo, ne da bi se utrudili. To je zavoljo tega, ker je otroško srce v primeri z množino mišic, ki jo mora oskrbovati, dosti večje.

USODNA LUČ

S povezano glavo stopi stari Gašper v krmó.

»Kaj se vam je pa pripetilo, oče?« ga vprašajo gostje.

»Snoči sem se vozil s svojo kobilico proti domu. Naenkrat sem opazil pred seboj na desni luč. Zavrnil sem na levo, pa glej, tudi tam je bila luč. Najbolje bo po sredi, sem si mislil in zavozil tja.«

»No, pa potem?«

»Potem? Kako vruga sem mogel vedeti, da sta bili obe luči svetilki na istem avtomobilu...«

zmerom našli gola in z nožem so bili vsi deli telesa odrezani od trupa. Vse pa, kar bi moglo pokazati, kdo bi bil umorjenec, je bilo skrbno odstranjeno. Zato je bilo mogoče doslej spoznati le dve žrtvi.

Ko so aretiranega cunjarja Cummingsa zaslišali, je povedal, da je dotično odejo res kupil, a da jo je takoj nato prodal nekemu moškemu, ki se nanj ne more več spomniti. Ko so mu zastavljali različna vprašanja, je gladko odgovarjal, tako da so se že vsi bali, da se najdena sled ne bo izgubila in da bo strahotni morilec še nadalje moril po Clevelandu. Vendar se je policiji posrečilo doznati, da so drugo žrtev neznanca, Florenco Polillovo našli prav blizu vrat tiste kleti, kjer je imel Cummings nekoč svojo cunjarsko trgovino. Kmalu nato pa se je cunjar brez kakega posebnega vzroka preselil. To ga je najbolj osumilo in zato so ga obdržali v ječi.

Ženski vestnik

Prepogosto umivanje glave škoduje

So ženske, ki mislijo, da si morajo umiti glave vsaka dva, tri dni. S stališča zdravega razvoja las in kože na glavi pa je treba prepogosto umivanje glave opustiti. Mnogo obolenj lasnih korenin gre na račun prepogostega in nesmotrnega umivanja.

Pri redni rasti las naj si moški umijejo glavo kvečjemu dvakrat na teden, ženske pa kvečjemu vsakih deset dni. Če je koža na glavi občutljiva, morajo biti presledki še večji.

Premočna zamastitev, ki moti tudi obliko frizure, je videti nedvomno grda, toda moti se, kdor misli, da more to zlo odpraviti na ta način, da si takoj umije glavo, kakor hitro dobijo lasje znani mastni sijaj. Čim češče izpiramo mast, tem bolj dražimo žleze, ki mast izločujejo. Uspeh je torej prav nasproten sistemu, ki bi ga hoteli imeti.

Suhe lase si po umitju od časa do časa previdno namažemo z nepokvarjenim olivnim ali mandljevim oljem, mastne lase pa obravnavamo isto tako previdno z lasno vodo, ki vsebuje alkohol. Ko si lase osušimo, moramo paziti na to, da jih ne osušimo tako, da postanejo krhki.

Vlaganje paradižnikov

Primerno količino, recimo štiri kilograme, trdih, rdečih paradižnikov dobro očistimo s čunj in jih drugega k drugemu, ne da bi jih tlačili, naložimo v kozarce. Nato skuhamo štiri petinke litra vinskega kisa, ki smo mu dodali četrt litra vode in jedilno žlico soli. Ko se ta tekočina ohladi, zalijemo z njo paradižnike tako, da sega tekočina za prst debelo nad sadove. Da bi se sadovi čim bolj varovali okvare, nalijemo nad površino kisa 10 do 12 dkg stopljene goveje masti, ki smo jo le toliko ogreli, da je postala gladko tekoča. Kozarce potem takoj zavežemo tako trdno, da ne pride zrak blizu, s pergamentom, ki smo ga najprej zmočili in nato takoj do suhega obrisali s čunj. Kozarec brez odlašanja postavimo na hladen prostor, kajti šele tam naj se plast masti strdi, da bo vsebina bolje obvarovana okvare. Tako vloženi paradižniki so enako kakor presni primerni za solato in omake. Kis, ki smo ga uporabili za vlaganje, pa se da porabiti pri solati in drugih okisanih jedeh. Tudi mast nad kisom je dobra za pečenje ali guljaž, če jo pomešamo k svinjski masti.

Za kuhinjo

Paprika z jajcem. Deset paprik operi in zreži na rezance. Seme odstrani. V ponvi razbela mast in prepraži dve drobno zrezani čebuli in zrezano papriko, vse skupaj posoli in duši, da postane mehko, po potrebi prilij malo vode, da se ne pripali. Ko je paprika mehka, stepi v loncu za vsako osebo po eno jajce, k jajcem primešaj še malo sladke paprike ali popra, nato pa zlij jajca k papriki in mešaj. Ko so se jajca strčila, je jed gotova. Zraven daš v slani vodi kuhan krompir z malo kumne.

Mešana solata. Za vsako osebo skuhaj po eno jajce v trdo. Kuhano olupi in zreži na osem delov. Na pet jajc skuhaj pol kile krompirja, pol kile fižola v stročju in tri pese. Kuhani krompir in peso olupi in zreži. Na sredino skleda zloži peso, potem krompir, okoli fižol, potem oprano in streljeno endivijo, na endivijo pa položi jajca. Vse skupaj pokopaj z oljem in kisom, po vrhu pa še potresi z drobno zrezanim drobnjakom. Če hočeš imeti solato še različnejšo, daš lahko še kuhano cvetačo, papriko, paradižnike in kumare.

Hruške v čokoladni kremi. Pol kile ne prezrelih hrušk operi in olupi ter zreži na štiri dele. Skuhaj jih v osminki litra vrele vode, v katero si vrgla tri žlice vanilijevega sladkorja. Kuhane in hladne ter ocejene zlo-

ži v skledo in jih polij s čokoladno kremom. **Čokoladna krema:** V lonček deni četrt litra mlačnega mleka, sedem gramov želatine, 4 rumenjake, 12 dek sladkorja v prahu, 12 dek čokolade in pol paličice stolčene vanilije. To kremo kuhaj mešaje na ognju, da se prične gostiti, nato jo odstavi in mešaj na hladnem, da se čisto shladi, potem pa primešaj še četrt litra sladke stolčene smetane. Vse skupaj pa polij po pripravljenih hruškah in postavi za dve uri na hladno, da se strdi.

Rezanci z mesom. Ostanke od mesa, bodisi govejega, telečjega, svinjskega ali perotinskega, ali pa vsakega nekaj, drobno zreži. Drobno zreži tudi eno čebulo. Žlico sirovega masla ali masti razbela in prepraži čebulo, dodaj meso in oboje skupaj praži. Malo popopraj in po potrebi osoli. V slanem kropu pa skuhaj rezance (ali pa makarone). Kuhane ocedi, polij z mrzlo vodo in spet ocedi. V kozi razbela malo sirovega masla ali masti. Stresi na maslo rezance, polij z dušenim mesom in premešaj. V lončku pa stepi dve ali tri jajca, polij po rezancih in postavi v pečico za toliko časa, da se jajca strdijo. Daš s solato za večerjo na mizo.

Goveji zrezki. Tri četrtinke kile mesa (stegna ali mesa od križa) zreži na zrezke. Zrezke potolci in osoli. V kozi razbela mast in prepraži eno drobno zrezano čebulo. Na čebulo položi zrezke, jih potresi s papriko in dodaj tri zrezane paradižnike ter pokrite duši eno uro. Med dušenjem jih večkrat obrni in po potrebi prilij žlico ali dve vode, da se ne prismojijo. Zdaj dodaj še kilo olupljenega in na tenke plošče narezanega krompirja in vse skupaj duši, da postaneta meso in krompir mehka. Daš s solato na mizo.

Nadevani zrezki z rižem. Goveje meso (stegno) zreži na zrezke in jih dobro potolci in osoli. Na vsak zrezek deni v sredino žlico opranega in posušenega riža in malo prepražene čebule. Zrezke zvij in zapni z zobotrebem. V kozi razbela mast, položi zrezke na mast in jih peči, da se dobro zapečejo in porjavijo. Nato prilij malo juhe ali vode ter pokrito duši, da se riž zmehča. Daš s poljubno prikuho na mizo.

Gobova juha. Pol kile jurčkov očisti, popari in drobno sesekljaj. V kozi razbela mast, stresi na mast sesekljane jurčke in žlico sesekljane čebule in pokrito duši pol ure. Nato potresi po jurčkih tri žlice moke in ko moka malo porjavl, osoli in zalij s kropom. Ko je juha vrela četrt ure, dodaj dve žlici sladke ali kisle smetane, žlico sesekljanega zelenega peteršilja in ščep popra. Ko je vse skupaj prevrelo, je juha gotova.

Palačinke z jurčki. V loncu raztepi tri rumenjake, pičlega pol litra mleka, četrt kile moke, noževo konico pecilnega praška, 12

dek sesekljanih jurčkov, žlico sesekljanega zelenega peteršilja in malo soli. V raztepeno testo zamešaj še sneg treh beljakov. Iz testa speci palačinke. Peči jih kakor navadne palačinke. Daš s solato za večerjo na mizo.

Praktični nasveti

Madeže od potu odstranimo z mlačno vodo, ki ji dodamo nekoliko boraksa. Če pa tako ne gre, naredimo iz boraksa in mlačne vode kašo, in to namažemo na madež. Čez nekaj časa dobro operemo z mlačno vodo.

Blako psov ali mačk spraviš na prav lahek način iz volnenih oblek z navadno krtačo za obleko, katero pa moraš poprej namočiti v špiritu ali drugem žganju.

Kadar pobiramo pepel iz peči, moramo paziti, da se preveč ne praši, ker je pepel zelo lahek in ga že lahen puh raznese po vsej sobi ali kuhinji. Zato je priporočljivo, da polijemo pepel z nekoliko vode in ga v peči premešamo, potem šele pobereemo. Moker pepel ima sicer neprijeten duh, zlasti če je še živel, a je vendar boljše, kakor da nam vse zapraši.

Kadar polniš kozarce z mezgo, kozarce prej zmerom dobro segrej in postavi na krpo, katero si zmočila v vroči vodi in jo dobro ozela. Kozarcev, napolnjenih z mezgo, ne postavljaj na prepah, temveč jih pusti v kuhinji na toplem, da se mezga v kozarcih počasi shladi.

Da se volnene nogavice pri pranju ne uskočijo, zavij še nove nogavice v mokro krpo in po krpi likaj toliko časa, da se ta posuši pod likalom. Ker pa pri tem nogavice postanejo malo vlažne, jih deni sušiti.

Kadar pečeš pečenko, a se nikakor noče zarumeniti, tedaj potresi v pečico žličko sladkorja, jo zapri in zaprto pusti pet do deset minut. Tako bo pečenka lepo rjavo zapečena.

Kadar si zelo utrujena, tedaj si pripravi toplo kopel za noge. Vodi dodaj eno ali dve pesti navadne soli in drži noge v vodi toliko časa, dokler je topla. Nato noge dobro obriši in zdrgni z limonovim sokom.

Če imaš na nogah trde nohte, tedaj jih vsak večer namaži z vazelinom ali oljem in potresi po nohtu sežgan galun. Galun sežeš takole: ko je plošča štedilnika še vroča, natreseš nanjo galuna, in ko se začne galun topiti in napravi mehurčke, ga pobereš v primerno pločevinasto škatlico. Ko se shladi, ga z roko zdrobiš z prah. Ta prah potem potresi po namazanem nohtu. Sežgani galun nohte zmehča, da jih potem z lahkoto porežeš.

Če te stalno pečejo podplat v čevljih, tedaj noge vsako jutro, preden se obuješ, vtakni v mrzlo vodo, potem noge dobro obriši in šele nato se obuj.

Majhna riba, ki strelja smrtno puščice

Na Havajskem otočju je na tisoče iskalcev biserov prenehalo s svojem delom v strahu pred majhno, komaj trideset centimetrov dolgo ribo. Že pred desetimi leti so morali iskalci biserov začasno opustiti svoje delo. Takrat se je pojavila »morilka ljudi«. Vendar je bilo ta čas le malo teh rib, ki so kmalu spet izginile. Zdaj pa se je pojavila druga »morilka ljudi« v velikih množinah v Južnem morju, ki je nekoliko drugačna od one pred desetimi leti. Nihče poprej še ni opazil te posebne vrste koralne ribe, ki je dolga okoli 30 cm, namesto repnih plavuti pa ima ostre bodice, s katerimi strelja kot z zastrupljenimi puščicami. Prejšnja vrsta koralnih rib je povzročala ljudem samo nevarne otekline, kogar pa rani strupena puščica novoodkrite »morilke ljudi«, je zapisan smrti. Ta riba je stokrat nevarnejša za človeka kakor morski volk. V zadnjih treh tednih, poroča neka havajska družba trgovcev z biseri, je umrlo kot žrtev »morilke ljudi« preko petdeset ljudi.

Strah domačinov pred to ribo je razumljiv, če pomislimo, da se »morilka ljudi« komaj razloči od nenevarnih koralnih rib. Lovci na bisere so često naleteli na velike množine ko-

rjalnih rib v Južnem morju, ne da bi se bili zmenili zanje. Odkar pa so se pojavile strupene ribe, ki so se pomešale med nestrupene, si komaj kdo upa v vodo. Celo najpogumnejši otočani, ki gredo z nožem na morskega volka, se tresejo pred morilsko ribo, ki šviga v morju sem in tja in strelja s svojimi smrtnimi puščicami. Nihče ne ve, kako bi se ubranil nevarne »morilke ljudi«.

Znanstvenikom je pojav te nove strupene ribe uganka. Neka skupina raziskovalcev Južnega morja je oddala v newyorški akvarij eno izmed teh rib, kjer so jo natančno pregledali. »Morilka ljudi« ima posebne strupene bezgavke. Nevarnost tega strupa prav nič ne zaostaja za pikom strašne indijske kače kobre. Prav tako, kakor umrje človek pičen od kobre po dveh minutah, učinkuje strup nevarne koralne ribe nekako po dveh minutah tudi smrtno.

Zmerom je vladalo mnenje, da uporabljaj nevarna koralna riba svoje orožje samo proti drugim ribam. Najnovejši dogodki pa pričajo, da napada riba v prvi vrsti ljudi in se ne ustraši niti desetkrat večjega morskega volka.

Divji lov za pobeglimi medvedi in sloni

V finskem mestecu Deinjoki je majhen potujoči cirkus dajal predstave. Nekega večera ko so ljudje pravkar napolnili cirkus, pa je nad mestom zavril silen vihar. Vihar je prhmel tako naglo, da uslužbenci niso mogli spraviti na varno šotorne strehe in kletk, ki so bile v njih živali. V nekaj minutah je vihar podrl šotar, da je streha padla na gledalce.

Zaradi silnega piša so se splašile zveri, ki so bile v kletkah. Najhuje so se prestrašili sloni, ki so bili baš vpreženi v voz, na katerem je bila kletka z medvedi. Vihra okoli njih jih je nagmala z vpreženim vozom vred venkaj na prsto, nato pa so zdvijali po cestah. Na voglu neke hiše se je voz s kletko prevrnil in kletka se je razbila. Tako sta oba medveda, ki sta bila v isti kletki, bila prosta in sta ušla. K sreči pa je kletka, v kateri je bil lev, ostala nepoškodovana.

Eden izmed medvedov je na svojem begu srečal 15letnega fanta, ga pograbil in ga na mestu umoril. Napadel je tudi mlado žensko, katero je poškodoval, da so jo morali prepe-

ljati v bolnišnico. S sloni vred so nazadnje tudi medvedje izginiti v bližni gozd. Vojaštvo je bilo takoj poslano na pogon za zvermi. Se tisto noč so preiskali tamkajšnji gozd, da bi čimprej zajeli pobegle zveri. Kmalu so našli na oba medveda, ki pa sta bila pobesnela ter sta napadla vsakogar, ki se jima je skušal približati. Zato so vojaki morali začeti streljati ter so obe živali ubili.

Drugi dan so nadaljevali lov za sloni. Sloni so v divjem strahu bežali kar vse vprek in vse pomandrali pod seboj. Vojaštvo in lovci so cele ure šli za njihovo sledjo, pa jih nikjer niso mogli dobiti. Že so mislili, da bodo nazadnje morali tudi slone postreliti, kar bi mali cirkus dočela uničilo. Nazadnje pa so ob lepem solncu našli slone, ki so mirno počivali sredi male jase v gozdu ter se pasli. Ko so zagledali ljudi, niso pobesneli kakor poprej medvedje, marveč so mirno ležali. Ko se jim je približal njihov strežaj in krotilec, so se ga celo na vse moč razveselili in začeli glasno trobiti. Nato so se mirno dali odvesti nazaj k svojemu vozu.

V Franciji prijet pustolovec, ki je opeharil albansko banko

Nedavno so ugotovili prebivalci albanskega mesta Drača, da je v njihovo pristanišče priplula razkošna ladja, ki je že od daleč pričala o bogastvu. Lastnik jahte je bil Američan Mackey. Kmalu se začeli govoriti po mestu, da je Mackey pravljico bogat mož. Zato je silno razveselila prebivalce mesta vest, da se bo bogati tujec za stalno naselil v njihovem mestu. Govorili so, da ima Američan namen v tem tihem gnezdu osnovati veliko trgovino, ki bi pomenila velik blagoslov za mesto in deželo.

Mestni prebivalci so se nadalje izvedeli, da naj bi imel Američan v hotelu, kjer je stanoval, spravljene dragocenosti, ki dosežajo neizmerno vrednost, in da je dal fantu, ki mu je nesel kovčeg, pet sto lir napitnine. Zato ni bilo prav nič čudno, da vse mesto ni govorilo drugega kakor samo o tem bogatem in odličnem tujcu.

Imenitni Američan je bil celo sprejet na dvoru. Sprejem na dvoru je razprl še zadnje pomisleke, ki so jih imeli nekateri previdni meščani proti. Tako se je dal preslepiti od Američana tudi neki višji državni uradnik pri Rdečem križu.

Nekega jutra je pustolovski Američan že zgodaj prišel v Albansko banko, pokazal ček za 300.000 dolarjev in zahteval izplačilo. Uradnik ni verjel svojim očem. V teku vsega službovanja se ni izplačal tako visokega zneska. Takoj je o tem obvestil ravnatelja, ki je dal Mackeya poklicati k sebi v pisarno. Ravnatelj mu je priznal, da banka nima toliko gotovine za izplačilo, in ga prosil, naj malo počaka. Mackey je nejevoljno vzel to na znanje. Ravnatelja je prepričeval, da o pristnosti čeka ni nobenega dvoma, in silil, naj se mu izplača vsa vsota.

V tem trenutku se je Mackey spomnil

× Dva slepca sta spregledala. Iz San Franciska poročajo, da se je zdravnikom posretilo s prenosom roženice z oči neke 30-letne umrle starke ozdraviti slepe oči 43-letnega pastora Hardinga iz Portlanda in 21-letnega pianista Mortona iz Sacramenta. Ko so jima sneli obevo z oči, je pastor vesel vzdiknil: »Vidim, vidim!« Mladi pianist, ki je bil od l. 1932. slep, je pa ves vznemirjen, da sicer še ne vidi popolnoma, vendar že motno razloči predmete pred seboj. Nato ga je veselje tako prevzelo, da je omedlel. Zdravnik, kateremu je uspela srečna operacija, pravi, da bosta oba spet popolnoma videla.

omenjenega visokega uradnika Rdečega križa, s katerim se je spoznal prejšnjo noč. Dal ga je poklicati in mu izjavil, da ima namen, pokloniti Rdečemu križu tretjino vsote. V ostalem pa je vztrajal na tem, da mu mora banka ostanek, to je 200.000 dolarjev (okoli 9 milijonov dinarjev), takoj izplačati. Ravnatelj banke je pristal na to in naposled izplačal ostanek.

Američan je nato s polnimi rokami razmetaval bankovce in priredil veselico, na kateri se je zabavalo pol mesta. Vina je bilo v izobilju, a ko ga je zmanjkalo, so ga takoj pripeljali iz sosednih mest. Noč je bila izredno vesela. Proti jutru so Američana spremlili z godbo v pristanišče. Mackey se je od svojih novih prijateljev poslovil kar najpriistneje in nekateri je povabil celo na zajtrk za naslednje jutro.

Ko so povabljeni naslednje jutro res prišli v pristanišče, so zaman iskali Američanovo jahto, zato pa je takoj nato Albanska državna banka dobila iz Londona obvestilo, da je ček ponarejen.

O lepi jahti in skrivnostnem pustolovcu so bile obveščene vse pristaniške policije, toda o Mackeyu ni bilo ne duha ne sluha. Dolgo časa so ga zaman iskali. Te dni pa je neki detektiv v Marseillu opazil, kako se neki elegantno oblečen gospod prepira s šoferjem. Detektiv je ugotovil, da je šlo za osemnajst frankov, ki jih tujec ni hotel plačati šoferju za vožnjo. Detektivu se je zdela, da prepira za tako majhen znesek ni bil v skladu s elegantnim gospodom, zato si je natančno in od blizu ogledal tega moža. Takoj je ugotovil, da je bil to pobegli Američan, ki so ga iskale vse pristaniške policije ob Sredozemskem morju. Pustolovca so takoj aretirali, a ukradenega denarja ni imel več. Zadnjih osemnajst frankov je prejel šofer.

× Ujetniki iz svetovne vojne. V Krotošin so prispeli trije Poljaki, ki so bili med svetovno vojno kot nemški vojaki prišli v rusko ujetništvo. Po vojni so jih boljševiki spravili v ujetniško taborišče ob rusko-mandžurski meji pri Zaozernaji. Moške so povedali, da je bilo v tem taborišču še pred kratkim 700 vojnih ujetnikov. 40 se jih je vrnilo na Poljsko, nekaj na Češkoslovaško, ostanek pa v Nemčijo.

× Zvezana zločinca sta skočila iz vlaka. V bližini Katovic na Poljskem je prišlo do razburljivega poizkusa pobege dveh zločincev iz drvečega vlaka. Zločinca, ki sta bila

privezana drug k drugemu, sta med vožnjo planila na policista, ki ju je spremljal, ga odrinila in skočila iz vlaka. Eden izmed zločincev, ki sta bila zavoljo ropu in telesne poškodbe obsojena na deset let težke ječe, je zadel pri tem z glavjo ob železno zapornico, da je obležal na mestu mrtev, drugi je pa dobil hude poškodbe. Policist je bil med tem potegnil za zasilno zavoro in vlak se je ustavil. Mrtevca in ranjenca so spravili nazaj v vlak.

× Se zdaj žaluje za ženinom, ki je padel v svetovni vojni. Kraško potem, ko je nastala svetovna vojna, se je neka Cythia Hardingova vrnila iz Kanade v London, da bi se javila za bolniško strežnico. Med bivanjem na Francoskem se je seznanila s stotnikom Edwardom Thesigerjem, s katerim se je hotelo kmalu potem poročiti. Toda Thesiger je na bojišču postal žrtev granate in njegov brat dvojček je Hardingovi prinesel žalostno vest. Hardingova je bila spoštevka brezumna od žalosti, potem pa si je izmislila poseben načrt, da bi bila še nadalje nekako zvezana z Edwardom Thesigerjem. Pregovorila je njegovega brata, da se je z njo poročil samo zato, da je dobila Thesigerjevo ime. Brat pa je kmalu potem zapustil Evropo in ga ni bilo več na spregled. Bivša Hardingova se je umaknila na majhno posestvo in živi tam še zdaj na čuden način. Ob vsaki obletnici svoje poroke si da postaviti v jedilnico voščeno lutko z natančnimi potezami Edwarda Thesigerja. Po obedu gre lutka spet v svoj prostor, kjer ostane do naslednje obletnice. Toda vsak večer stopi nekdanja bolniška strežnica k voščeni figuri in ji voščila lahko noč.

× Vodo z Dunaja pije. Vsak dan odleti posebno letalo z dunajskega letališča brez potnikov proti Salzburgu. Dolgo niso vedeli, kaj je to pomenilo. Zdaj so skrivnost letala izdali. Vsak dan dobiva Hitler v času, ko biva v Obersalzbergu, sodček dunajske studenčnice, ker ima to vodo najrajši.

× Med človekom in opico. Na nedavnem zborovanju angleških znanstvenikov je učnjak Arthur Keith poročal, da so našli v Južni Afriki lobanjo človeške opice. Po Keithovem poročilu kaže ta lobanja razne podrobnosti, značilne za človekovo lobanjo. To velja posebno za zobovje. To odkritje je nad vse važno za nadaljnje raziskovanje razvoja človeka in opic. Kaže, da so v Južni Afriki nekoč živele človeške opice, ki so bile v mnogih rečeh različne od šimpanzov in goril in človeku dosti podobnejše kakor te opice. Obraz tistih izumrlih opic ni imel ploske oblike kakor obraz gorile. Gobec je majhen, deli okrog ušes in čeljusti so podobni človeškimi, so pa seveda močnejše izoblikovani.

× Uživanje grozdja je zdravo. Že Grki, Egipčani in Rimljani so vedeli, da je uživanje grozdja koristno za človeško zdravje. Zadnja leta se zlasti v Italiji spet močno širi uživanje grozdja, in vidiš vsepovsod stojnice za grozdje, kjer tudi stiskajo sok iz grozdja in ga prodajajo. Grozdje ima obilo rudniških soli, sadnega sladkorja in vitaminov. Zato tudi zdravniki zelo priporočajo uživanje tega sadu.

× Japonsko je opustošil tajfun. Te dni je divjalo nad Japonsko strašno neurje, kakršnega že dolgo ne pomnijo. Nevihata je bila hujska od one pred šestimi leti, ki je uničila vso srednjo Japonsko. V Tokiju je zdaj tisoč hiš pod vodo in na tisoče prebivalstva je brez strehe. Pod razvalinami neke hiše so našli več utopljenec. Podrtih je dva tisoč telefonskih drog in pretrgane so vse železniške zveze s prestolnico. Proge in ceste so ponekod čisto uničene, tako da ni upanja, da bi bi promet v kratkem času vzpostavljen. V jokohamskem pristanišču se je ponesrečil velik angleški prekomorski parnik »Chitrea«. Dalje se je na polotoku Misakiju pred Jokohamo potopil parnik. V Kandi je porušil vihar tekstilno tvornico, ki je nazadnje še začela goreti. Ker je divjala nevihta, je bilo gašenje nemogoče, tako da je ogenj v Kandi uničil pristanišče. Divji vihar, tako zvani tajfun, je divjal v smeri proti severu.

× **Tri metre dolgi kuščarji.** Holandska oblastva na Javi so madžarskemu filmskemu režiserju Fejosu dovolila na malem otoku Komodu lov na velikega kuščarja. Ta otok je edini v Južnem morju, ki hrani še nekoliko ostankov starodavnega živalstva. Fejosovi lovski skupini je uspelo, da je ujela 19 kuščarskih zmajev. Od tega plena je holandska vlada po en primerek darovala živalskima vrtovom v Stockholmu in Kodanju. Obe živali sta s parnikom že prispeli v Kodanj, kjer sta zbudili ogromno pozornost. Obe merita po tri metre od širokega gobca do konca repa. Sčiti ju debel, rjavosiv oklep. Danski namenjeni zmaj se je v kodanjskem živalskem vrtu vedel spočetka zelo divje in je kazal gledalcem svoje strašne zobe. Živali sta dospeli v Evropo sicer zdravi, vendar pa je vprašanje, ali ju bo mogoče dalje časa ohraniti živi.

× **Zdravilna moč godbe.** Če preprosti pajarji in čarovniki v starih časih so skušali pregnati hudiča iz bolnega telesa s pomočjo plesa in godbe. V starem Egiptu so verovali v zdravilno moč godbe bolj kakor v zdravila. Grški učenjak Teofrat je uporabljal godbo za zdravljenje ljudi, ki jih je pičila strupena kača. Tudi Pitagora je pripisoval godbi zdravilno moč. Moderni zdravniki sami zatrjujejo, da godba dobro vpliva na bolnega človeka. Tako je nedavno predaval ameriški zdravnik dr. Sigerist o vplivu godbe na bolnike. Dr. Sigerist dela na to, da bi izdelali gramofonske plošče zlasti z modernimi skladbami, ki bi jih uporabljali v vseh ameriških bolnišnicah ne kot neposredno zdravilo, temveč kot pomirjevalno sredstvo, s katerim bi spravljali bolnike v dobro voljo in tako lajšali delo zdravnikom. Saj je znano, da bolnik mnogo lažje preboli bolezen, če je dobre volje.

Za smeh in kratek čas

V JEČI

»No, zakaj pa ti sedi tu?« vpraša jetnik svojega tovariša.

»Mene je spravila pod ključ konkurenčna zavist.«

»Kako to?«

»Ker sem delal prav take banke, kakor Narodna banka.«

EVA

A: »Kaj tako premišljuješ?«

B: »Ne gre mi v glavo, zakaj je Bog ustvaril Evo iz Adamovega rebra in ne narobe.«

A: »Kaj se mešaš v božje posle! Eva bi gotovo rada žrtvovala še drugo rebro, samo da bi poleg moža dobila še hišnega prijatelja...«

KOSTI

Na obrežju se solnči nenavadno koščen možak. Mimo pride lovec s psom, ki se začene v suhača in ga zagrabi za noge. Kopalce zastoče od bolečine: »Zakaj nimate tako ujedljivega psa na verižici?«

Lovec: »Nisem jaz kriv, temveč vi, ker mu kažete svoje kosti.«

V MUZEJU

Oče: »Glej, tale veliki jezik je od Aleksandra Velikega.«

Sin: »Pa tisti mali?«

Oče: »Ta je pa iz njegovih mladih let.«

PUJSKI

Stric: »Otroci, kaj vas ni sram, da lazite po blatu po vseh štirih kakor pujski.«

Mihec: »Zakaj bi nas bilo sram, stric, saj se igramo pujske...«

Ker je na zalogi še nekaj **starih oken in vrat, izložbenih šip, železnih rolojev in starih parket,**

odprodaja iste po zelo ugodni ceni na stavbišču Bat'a na vogalu Šelenburgove in Aleksandrove ceste.

Gradbeno podjetje Ing. Jos. Dždek, Ljubljana.

blagemu in dobremu Schichtovemu terpentinovemu milu, ki odpravi temeljito vsako nesnago. Schichtovo terpentinovo milo uživa svoj sloves pri milijonih gospodinj in si je pridobilo njihovo popolno zaupanje, kajti perilo oprano s tem milom, ostane dolgo časa kot novo.

SCHICHTOVO TERPENTINOVNO MILO

pere
bleščeče
belo

NOVOST!

**SAMO
DIN 49.50**

Št. 62.300 Anker-ura
pravi švicarski stroj.
Dobra kvaliteta, lep
kromiran okrov
s pisмено garancijo

Din 49.50

Štev. 62.301 Ista s
osvetljenimi kazalci
in številčnico

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik, ki
vam ga pošlje za-
stojni in poštnine
prosto

H. Suttner

Ljubljana 6
Lestna protokollirana
tovarna ur v Švic.

Javna zahvala.

Vsem, ki ste me tolažili ob nenadni izgubi
dragega očeta

Ivana Tomažiča

posestnika na Vitanu

Izrekam po tem potu prav iskreno zahvalo,
ker mi je nemogoče se vsakemu posebej
zahvaliti.

Obenem se v imenu naše obitelji zahva-
lujem za številne izraze sožalja, lepe vence
in šopke, ki ste jih poslali, vsem mnogo-
številnim udeležencem pogreba, zlasti gg.
duhovnikom, domačim in okoliškim dru-
štvom, godbi, pevcem, delegacijam raznih
organizacij, zadrug itd., prijateljem in znan-
cem, skratka vsem, ki ste dragega pokojnika
spremili na zadnji poti. Vsem prav prisrčna
hvala!

VITAN, dne 23. avgusta 1938.

JOZKO TOMAŽIČ, posestnik,
Vitan pri Središču.

Kupuj domače blago!

ZDRAVSTVENE IN POUČNE KNJIGE

Zablode ljubavnega življenja 20 din, Ve-
liki vsevedež 28 din, Spisovnik ljubezen-
skih pisem, veliki 30 din, mali 24 din,
Sanjska knjiga vedeževanje iz kart veli-
ka 38 din, Najboljša kuharica 40 din, Kako
se žena obvaruje spočetja nosečnosti 36
din. Razpošilja po povzetju POLAJNEC,
Ljubljana — Moste, Bavdkova 2-I.

2.500 DIN POTREBUJETE,

da zaslužite 1.000 din mesečno. Pišitez
»Anos«, Maribor, Orožnova ulica.

LINOLEJ,

kartolej, voščeno platno, gumi platno in
tekače, autoplatno nudi najceneje »OB-
NOVA« F. Novak, Maribor, Jurčičeva ul.
6.

Dunajski velesejem

11. do 17. septembra 1938.

Tehnični sejem do 18. septembra.

Znatne vozne olajšave!

Z velesajmsko legitimacijo in potnim listom
vizum brezplačen! Znižani vizum za pot
skozi Madžarsko se bo dobljal na meji na
podlagi velesajmske legitimacije. Znatne
vozne olajšave na jugoslovenskih in madžar-
skih železnicah, na nemških državnih želez-
nicah kakor tudi na ladjah donavskih par-
niških družb, na Jadranskem morju in v
zračnem prometu.

Pojasnila vseh vrst in velesajmske legiti-
macije po 50 din se dobe

pri Dunajskem velesajmu
(Wiener Messe, A. G., Wien VII.)

in pri častnih zastopstvih v Ljubljani:
pri Zvezi za tujski promet v Sloveniji
(»PUTNIK«), Tyrševa cesta 11, in pri isti
zvezi v hotelu Metropolu in zvezinih
podružnicah.